

2202

26

1864

ГРУЗИНСКІЙ

ДУХОВНЫЙ ВѢСТНИКЪ.

1864.

СЕНТЯБРЬ.

საქართველოს

სახელმწიფო მასწავლებელი.

სეპტემბერი.

№ 29.

ТИФЛИСЬ.

ВЪ ТИПОГРАФИИ А. ЭНФИДЖИАНЦА и К-о.

ПОДПИСКА

НА

„ГРУЗ. ДУХ. ВПЬСТНИКЪ“

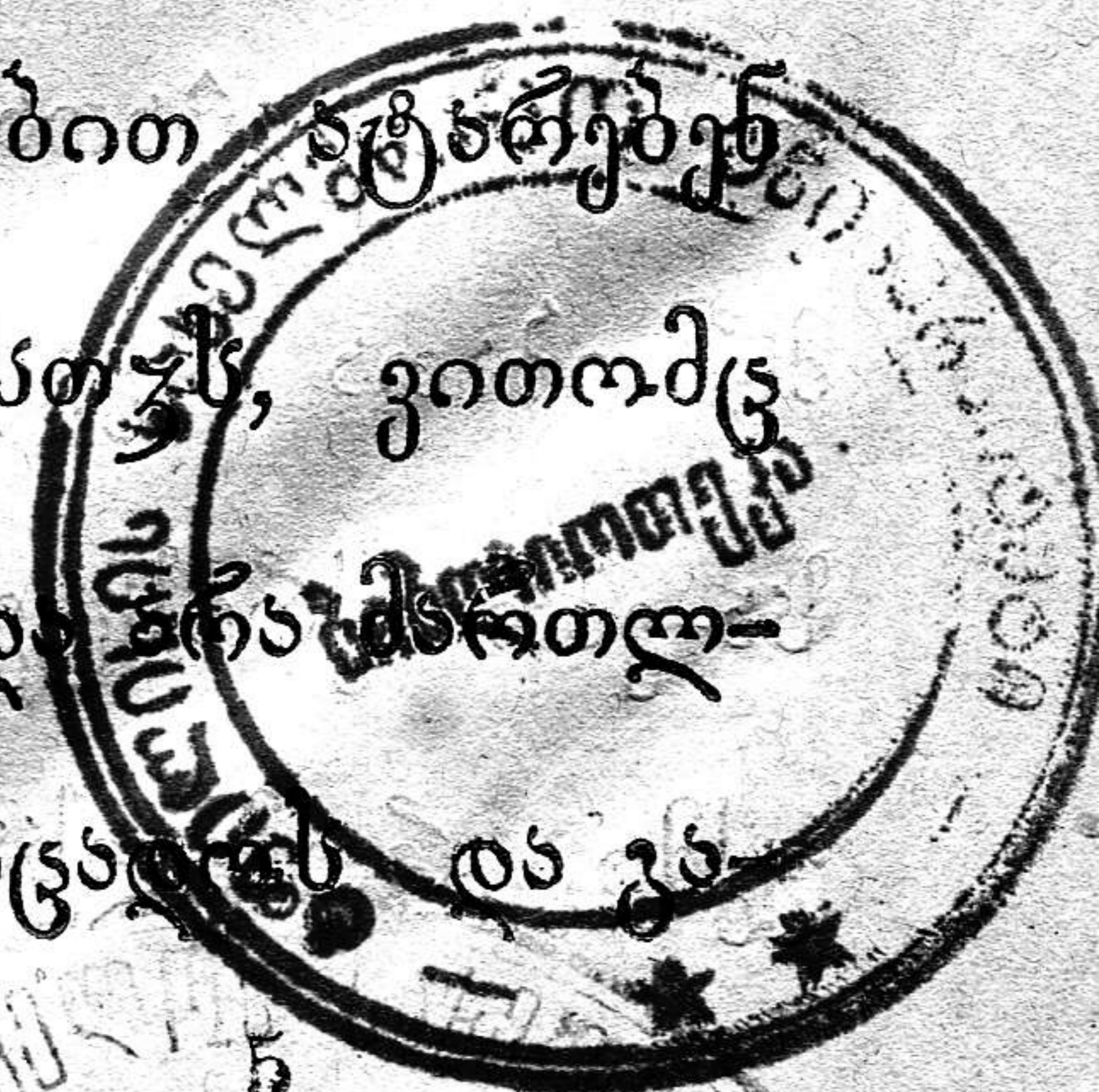
продолжается.

Журналъ издается съ Іюля 1864 года, по утвержденной Святѣйшимъ Синодомъ программѣ.

Подписка принимается въ редакціи сего журнала, при Тифлисской духовной семинаріи, на имя редактора. Цѣна за годовое изданіе журнала, т. е. за 12 кн., съ доставкою на домъ и пересылкою во всѣ города. 5 р. сереб., безъ доставки и пересылки—4 р. с.; за одини прибавленія на русск. яз.—1 р. с.

სული-მწერს ყურნალებდ მიიღება ტფილისის სემინარიაში, რედაქტორის სახელზედ. თასი წლის ყურნალისა, ესე იგი 12 წიგნისა, შინ მიტანით და სხუა ქუჩებში გაგზავნათ ხუთი მანეთი; მიუტანელად და გაუგზავნელად ოთხი მან., მარტო რუსულისათჳს ერთი მანეთი.

თქმის სჯულის-დებისა შემოკლებულად გამოიხატვის
 ესრეთ: «უკეთუ გნებავს შესლვა ცხოვრებასა, დაიმარ-
 ხე მცნებანი; რომელმან ისმინნეს სიტყუანი ჩემნი და
 რწმენეს მომავლინებელი ჩემი, აქუნდეს ცხოვრება სა-
 უკუნო, და სასჯელსა იგი არა შევიდეს» (იოან.
 თ. 5, მ. 24)—ბრძანა უფალმან იესო ქრისტემან, მოს-
 რულმან სოფლად წამებად და სჯად სიძარტლისა. თა-
 ნახმად და არა წინააღმდეგად ამისა მოქმედებს ღმერ-
 თი უოველთუის: აღმასრულებელი ბრძანებისა მისისა-
 ნი ჯილდოვდებიან და გვირგვინოსნდებიან ჰატვიტა და
 დიდებითა; ხოლო წინააღმდეგნი და შეურაცხმყოფნი მის-
 ნი ისჯებიან და იტანჯებიან სახილავად და სამაგა-
 ლითოდ ქუჭუნისა.—თუმცა ხან-და-ხან, ვხედავთ ჩუწნ,
 რომ მართალნი იტანჯებიან ქუჭუნაზედ და ითმენენ
 განსაცდელსა, მსგავსად იობისა, და ცოდვილნი ქედ-
 მალლობენ ბედნიერებით და მხიარულებით, ატანებენ
 ცხოვრებასა თვისსა: მაგრამ ესე არა მისთვის, ვითომც
 ღმერთი არის უსამართლო, განუკითხავი და არა მართლ-
 მსაჯული; არამედ მისთვის, რათა გამოიცადოს და გა-

მოსწინდეს ჭეშმარიტი სიკეთე და სიბოროტე მათი.
 უსამართლოება, ზირ-მოთნეობა, განუკითხველობა და
 თავის-ნებობა არის საკუთარი კუთვნილება ქრისტენი-
 რისა მსაჯულისა ანუ მოსამართლე კაცისა, და არა
 ღმერთისა. ამისთვის ბრძანებს წერილი: «მართალ-არს
 უფალი ეოველთა შინა გზათა მისთა» (ფსალ. 144 მ.
 17); იგი არს მართალი მსაჯული ჩუწნი
 (2 ტიმოთ. თ. 4, მ. 8), რომლისა თანა არა არს
 თუალ-ლება (რომ, თ. 2, მ. 11), და რომელი დღესა
 მოსვლისა მისისასა განსჯად სოფლისა, მიაგებს კა-
 ცად-კაცადსა საქმეთა მათთა ებრ (მათ. თავ. 16, მ. 27);—
 კეთილისა-თვის კეთილსა (ეფეს. თ. 6, მ. 8), ხოლო
 ბოროტისა-თვის ჭირსა და იწროებასა (რომ თ. 2,
 მ. 9).—მართლ-მსაჯულება მისი შეეხება არა მხოლოდ
 ცხადად და ნამდვილად გამოჩენილსა საქმესა, არამედ
 თვით სიტუეტათაცა და განზრახუათა, და ეოველთა მო-
 ძრობათა სულისა და ხორცისა ჩუწნისათა, სიტუვი-
 სა-ებრ ქრისტეს სახარებისა: «ეოველი სიტუეტა
 უკმი, რომელსა იტეოდენ კაცნი, მიჰსცენ სიტუეტა მის-

თვს დღესა მას სასჯელისასა » (მათ. თ. 12, მ. 37);—
და უსასუიდლოდ, ანუ დაუჯილდოვებელად არა დარ-
ჩება ღმერთის წინაშე არა-ფითარბიძე მცირე ქველის-სა-
ქმე, არცა ერთი სტაქანი წყალი, სიტყვისა-ებრ თუთ
უფლისა იესო ქრისტესა: «რომელმან ასუას ერთსა
მცირეთაგანსა სასუმელი ერთი წყალი გრილი სახე-
ლად მოწათისა, ანინ გეტევი თქუწნ, არა წარუწუ-
მდეს (ესე იგი არა დაეკარგოს მას) სასუიდელი მისი »
(მათ. თ. 10, მ. 42).

ჰი კაცო! საშინელ-არს შთავარდნა ხელთა შინა მართლ-
მსაჯულისა ღმერთისათა; ვერ გამოიხსნი მისგან თავსა
შენსა ვერცა ქრთამითა, ვერცა შუამდგომელობითა მო-
უწისისა და მეგობრისათა, და ვერცა ტირილითა და კბი-
ლის ღრჭენითა შენითა; განუშორე ცოდუასა: ჩუწნ
გვეკვს მართალი, თუალ-უღები და პირ-მოუთნელი მსა-
ჯული! — მსაჯულნო და შთავარნო ქუწყანისანო! მო-
იგონეთ საქმესა შინა თვისსა მართლ-მსაჯული ღმერ-
თი, რომელმანცა მოგცა თქუწნ ღრლებით სჯული და
უფლებს, და მიბამეთ მას: ნუ განსდრეკთ სასწორისა სი-
მართლისასა, არამედ მართლად საჯეთ ქვრივნი და ობოლ-
ნი, მდიდარნი და ღარიბნი, ნაცნობნი და უცნობნი!

§ 17. ღმერთი არის ეოვლად-სახიერი. ეოვლად-

სახიერება ანუ უუდიდესი და უუსრულებელი უოველთა
სიკეთე ღუთისა მდგომარეობს მას შინა, რომ რო-
გორც თვითონ არის იგი გამოუთქმელი სიკეთე და
მშვენიერება, ეგრეთვე ნებავს მინიჭება კეთილისა თა-
ვის ქმნილებისა-თჳს, რადგენსაც მიიღებენ და რად-
გენსაც დაიტევენ.— უოვლად-სახიერება ღუთისა გამო-
ჩნდა ცხადად სოფლის შექმნაში, და დაცემული კაცის
აღდგინებაში, ესე იგი—ღმერთმან შექმნა სოფელი ესე
და ალაგსო იგი უოვლითა მშვენიერებითა არა თავი-
სა თვისისა-თჳს, არამედ ჩუწნ-თჳს,—რომ ჩუწნ ვი-
სიამოვნოთ და შემოქმედი ჩუწნი ვადიდოთ; და და-
სასრულ არა ინება მან დაცემულისა და დიდად შე-
ცოდებულისა კაცისა წარწემედა და ეშმაკის ხელში
საუკუნოდ შთაგდება, არამედ მოავლინა მე თვისი მხო-
ლოდ-შობილი და გამოიხსნა კაცთა ნათესავი მონე-
ბისაგან მტერისა. — კეთილ-მოწიწებით განმხილველი
უოვლისა ამის და სხვისაცა მრავლისა ზრუნვისა და
მოქმედებისა ღუთისა კაცისა-თჳს და ცხოველისა, კე-
თილითგან ვიდრე ბოროტადმდე, დიდითგან ვიდრე მცო-

რედმდე ნამდვილად სცნობს მრავალსა მოწულებასა და
სახიერებასა ღუთისასა, და განკვირებით ღაღად-ჰყოფს:
«ქემწუნარებელ და მოწუალე არს უფალი, სულ-გრძელ
და დიდად მოწუალე» (ფსალ. 102, მ. 8); «ტკბილ-არს
უფალი ყოველთა მიმართ, და წყალობანი მისნი ყო-
ველთა ზედა საქმეთა მისთა» (ფსალ. 144, მ. 9)!—
ამისთვის რომ მისგან გამოვალს (გამოდის) ყოველი
კეთილი და ყოველი ნიჭი სრული (იაკობ. თ. 1, მ. 17);
მან არა ჰრიდა მე თვისი, არამედ ჩუწნ ყოველთა-
თვის მიჰსცა იგი ტანჯუად და ჯუარ-ცმად (რომ. თ. 8, მ.
33); იგი მოსცემს (ესე იგი-ადლევს) უხვებით საზრდელ-
სა და საშვებელსა ყოველსა სორციელსა (ფს. 135,
მ. 25)—კაცთა, ზირუტეუთა და მართუწთა ყორნისათა,
რომელნი ხადიან მას (ფს. 146, მ. 9); ბრძანებითა მი-
სითა აღმოვალს მზე ბოროტთა ზედა და კეთილთა,
და სწვიმს მართალთა ზედა და ცრუთა (მათ. თ. 4, მ.
45); და მისთვის უძეტეს, რომ მან კვიძვილა ჩუწნ
უღირსნი, და აღგვითქვა გამოუთქმელი დიდება და ჰა-
ტივი ზეცათა შინა.—ჰემძარიტად, გარდამატებულ-არს

სიმდიდრე მადლისა და სახიერებისა ღმერთისა, სიტ-
კობებით ჩუწნ ზედა ქრისტე იესოს მიერ (ეფეს. თ.
2, მ. 7)!—

გმადლობდეთ მარადის ღმერთსა ჩუწნსა, ქრისტია-
ნენო, ეს-ოდენისა მოწყალებისა-თჳს ჩუწნ ზედა. უგრ-
მნობელობა ამისა და უმადურობა ღმერთისა არის ცოდ-
ვა უსაშინელესი და უძნელესი ყოველთა ცოდვათა და
უსჯულაებათა.—ეგრეთვე, ვიყვნეთ ჩუწნცა კეთილ და
მოწყალე ყოველთა-თჳს, მტერისა და მოუყრისა, ვი-
თარცა მამა ჩუწნი ზეციერი მოწყალე არს ბორო-
ტთა და კეთილთა, ცრუთა და მართალთა-თჳს. ცოდ-
ვასა შინა ნუ სასოწარკვეთილ ვიქმნებით, არამედ აღ-
უარეთ იგი ცრემლით მამასა ჩუწნსა ზეცათასა და გან-
ბეწმედს ჩუწნ ყოვლისგან ბიწისა. ვილოცოთ და ვე-
ვედროთ, მიუტუკოთ და მოკვიტუკუბს.

§ 18. ღმერთი არის ჭ ე შ მ ა რ ი ტ ი. ჭემმარ-
ტება ღმერთისა არის იგი, რომ ყოველი სიტუა და
ბრძანება, და ყოველი აღთქმა მისი — მართალთა-თვის
ნეტარებისა და ცხოვრებისა საუკუნოდსა, ხოლო ცოდ-
ვილთა-თვის ტანჯვისა და გენიისა—არის უეჭველი,
მართალი და უტუარნი, და თავის დროზედ აღსრულ-
დება ისრე, როგორცა ბრძანა ჰირძან ღმერთისამან და
გამოკვიცხადა ჩუწნ საღმრთო წერილში. — ამისთვის

გვრწამს ჩუქნი და ვამბობთ ღმერთისა-თვის, ვითარცა
ვისწავეთ მისგან: «სიძარტლე შენი სიძარტლე არს
საუკუნო და სიტყუა შენი ჭეშმარიტ»; და კუალად:
«ღმერთი სარწმუნოდ ჰკიეს და უარის-ყოფა თავისა
თვისისა (ესე იგი—შეცულა თავის სიტყვისა) ვერ ძალ-
უმს მას (2 ტიმ თ. 2, მ. 13); და ყოველნი აღთქმა-
ნი მისნი არიან წ ე და ა მ ი ნ , ესე იგი—ნამდვილ-
ნი და ჭეშმარიტნი (2 კორინთ. თ. 1, მ. 18 — 20); ეკ-
რეთჟე—ყოველნი მრისხანებანი მისნი ცოდვილთა-თვის
არიან უტყუარნი, სიტყვისა-ებრ ზავლე მოციქულისა: «ნუ
სცთებით, ღმერთი არა შეურაცხ-იქმნების, რამეთუ რად-
ცა იგი სთესოს კაცმან, იგიცა მოიმკოს», ესე იგი—
ცხოვრება საუკუნო ანუ სატანჯველი დაუსრულებელი
(ვალატ. თ. 6, მ. 7).—და ესრეთ უეჭველი-ა, რომ
იოტა ერთი, გინა რქა ერთი (ესე იგი—მცირე რად-
მე) არა დაშთება ღმერთს სჯულისაგან და წინასწარ-
მეტყველთა დაუსრულებელად (მათ. თ. 5, მ. 18).

ქრისტიანენო! ღმერთსა ჩუქნსა აწა-ვინ სადა მო-
უტყუებია: ვისაცა რა აღუთქუა—აღუსრულა. აღუთქუა
მან მაგალითებრ, აბრამს განმრავლება შთამომავლობი-

სა—და განმრავლდა ნათესავი მისი ვითარცა ქვიშა ზღვისა და ვარსკვლავნი ცისა; აღუთქვა კაცთა მოკვინება მაცხოვრისა—და მოვიდა იგი. აღუთქვა მოწმუნეთა თვისთა სასუფეველი წათა და ცხოვრება საუკუნო—და მოკვლით აღდგომასა მკუდრეთით და ცხოვრებასა მერმისა მის საუკუნესას!—მხოლოდ ვიყვნეთ ჩუენ მართალ და მტკიცე საწმუნოებითა და სასოებითა,—და არა-სადა სიბრძნვილეულ-ვიქმნებით.

§ 19. ღმერთი არის წმიდა ანუ უუწმიდესი ეოველთა. ესე იგი—ის არის სრულიად თავისუფალი და განმორებული ეოვლისა უწმიდურებისა და—ბიწიერებისაგან როგორც ნებით, ეგრეთვე მოქმედებით, და უეჭარს მას ეოველი სიწმიდე, უბიწოება და უმანკოება თავის ქმნილებაში,—მათში, რომელნიცა არიან მქმნილნი მისგან არა განხრწნისა—თვს ცოდვითა და უსჯულოებითა, არამედ სიწმიდისა და კეთილ-ზნობისა-თვის; და ეოველი წინააღმდეგი ბუნებითისა და წერილობითისა სჯულისა ქცევა და მოქმედება გონიერისა არსებისა ფრიად სამაგელ-არს და სამუღელ ღუთისა-თვის. მხოლოდ ქცევანი და მოქმედებანი უგონოთა არსებათა ანუ ჰირუტყუთა, ვითარცა შესაფერნი

მათის ბუნებისანი, რომლისა მიზეზი და შემოქმედი
 არის თვით უფალი ღმერთი, არა-ოდეს არა შეაკი-
 ნებენ და არცა წინააღმდეგების სიწმიდესა ღმერთის-
 სასა. ამისთვის დალაღებენ დაუცხრომელად წმიდანი
 ანგელოზნი და კაცნი: «წმიდა არს, წმიდა არს, წმი-
 და არს უფალი საბაოთ», და ამისთვის გვიბრძანებს
 უფალი ჩუქნცა ცოდვილთა: «წმიდა იყვენით, ვითარ-
 ცა მე წმიდა ვარ უფალი ღმერთი თქუნი» (ლევიტ.
 თავ. 19, მ. 2); და კუალად ამისთვის იტყვის უსაღ-
 მუნთა მწერალი დავით: «რამეთუ შენ ღმერთი არს
 ეკრე ხარ, ვითარმცა გინდა უსჯულოება; არა დაი-
 კვიდროს შენთანა უკეთუბან, არცა დადკენ უსჯულო-
 ნი წინაშე თუალთა შენთა» (ფს. 5, მ. 5—6).

ჴეშმარიტად, წმიდა არს უფალი ღმერთი ჩუქნი, და
 არა-ვინ არს წმიდა სხუა ვითარ იგი. ამისთვის ითხოვს
 იგი ჩუქნგან სიწმიდესა და ცხორებასა მისგან მოცუ-
 მულისა ჩუქნდა სჯულისა-ებრ.—ვიყენეთ ჩუქნცა წმი-
 დანი სუფითა, გუფითა და სოცითა, რათა ღმერთი
 ვინილოთ, და რათა სიწმიდე ჩუქნი არა იქნეს ფარ-
 სეკლული, რომლისა-თვის იტყვის უფალი: «კაჲ თქუნი-
 და მწიგნობარნი და ფარისევლები ორგულნი, რამე-
 6

თუ განკვეთილთ გარეშესა, ხოლო შინაგან სავსე ხართ
ნატაცებითა და არა-წმიდებითა . — განკვეთილთ უკუწ,
ქრისტისანთ, პირველად შინაგანი, რათა გარეგანიცა ჩუწ-
ნი იყოს წმიდა და ღმრთის-სათნო.

§20. ღმერთი არის ს ა უ კ უ ნ ო ანუ მარადის-
მყოფი, ესე იგი—მას არა აქუწ არცა დასაბამი და
არცა დასასრული თავის მყოფობისა,—და არა განი-
სასღმრება მყოფობა მისი დროებითა. ამისთვის იწო-
დება იგი საღმრთო წერილში მეუფედ საუკუნოდ, რომ-
ელი მარადის ცხოველ-არს (მეორე სჯ. თ. 32, მ.
40); ისა. თ. 40, მ. 28; იერემ. თ. 10, მ. 10) და
ჰკიეს საუკუნეთა უკუნისამდე, და ნათესავითი ნათესა-
ვადმდე (ფს. 89, მ. 2. 3); ეგრეთვე—იწოდება პირველად
და უკანასკნელად, რომლისა წინ არა-ვინ და არა-რს
ყოფილა, და არცა შემდგომ მისსა იქმნების რა, ვი-
ნადგან ღმერთი მხოლოდ არის უკუდავი (1 ტიმ. თ.
6, მ. 16), და ყოველი ხილული ჩუწნ-მიერ — ცა და
ქუწყანა—არის დროებითი, ანუ განხრწნადი და წარ-
მავალი. მხოლოდ მადლმან საუკუნოდსა და მარადის
ცხოველისა ღმრთისამან მიანიჭა უკუდავება გონიერთა

არსებათა—ანგელოზთა და კაცთა; მაგრამ უკუდავება ანუ
საუკუნო მყოფობა ამათი არის განსაზღვრული, შემოკ-
ლებული და ერთ-კერძო, და არა სრული, ვინაჲდგან ამათ
მიუღიათ დასაწეისი თავის მყოფობისა, და მხოლოდ
დასასრული არა ექმნებათ.—ეგრეთვე, საუკუნო მყოფო-
ბა ღმთისა არის უმაღლესი ყოვლისა დროებისა და
სრულიად განუსაზღვრებელი და განუსომელი წლითა
და თვითა, დღითა და ჟამითა; ამისთვის არის თქმუ-
ლი, რომელ ღმერთმან დასხნა ჟამნი და წელნი თვი-
სითა ხელმწიფებითა (საქმე მოც. თ. 1, მ. 7), და—ერ-
თი დღე უფლისა-თვის ვითარცა ათასი წელი, და ათა-
სი წელი ვითარცა ერთი დღე (2 პეტ. თ. 3, მ. 8), ესე
იგი—ღმთისა-თვის არა იყოფება დროება ნაწილებად
და არცა ითქმის: დღეს, ხვალ, გუშინ და სხ...; არა-
მედ ყოველი დროება—საუკუნითგან და ვიდრე უკუნი-
სამდე—არის მისთვის ვითარცა აწმყო დრო და დღე-
ინდელი დღე.

კეთილ-მორწმუნენო ქრისტეანენო! ღმერთი ჩუნი
უკუნისამდე ჰგოს, და ყოველნი აღთქმანი მისნი ჩუნი-

და ეგრეთვე საუკუნენი არიან: არცა ნეტარებასა აქუს დასა-
სრული და არცა სატანჯველსა. — ხოლო ყოველი ქრისტი-
ანი და კაცობრივი — კეთილი და ბოროტი, ავი და კარგი —
დროებითი — და მსწრაფად წარმავალი, ვითარცა თივა და
ვითარცა ყვავილი ველისა. ვეძიებდეთ უკრეს სსსრებით დი-
დებას და ზატივსა წარუგაფსა და დაუსრულებელსა; და
ქრისტიანისა ყოველივეს მივიღებდეთ და დაკითხინდეთ —
კეთილსა ღმთისდამი მადლობითა და სათნოდ მისა ხმარე-
ბითა, ხოლო ბოროტსა ეგრეთვე მადლობითა და სულ-
გრძელბითა.

§ 21. ღმერთი არის შეუცვალე ბელი ანუ
შეუცვლელი. ესე იგი — მას არა აქუს არა ვითარიმე
ცუდილება მეოფობისა, სახისა და მდგომარეობისა,
ვინა ბუნებისა: ესენი შეეხებიან მხოლოდ ღმთის ქმნი-
ლებასა, და არა თვით ღმერთსა, მაგალითებრ: ეძმაკი
იყო ზირველად ანგელოზი კეთილი, და მერმე გამოი-
ცუდა ზნე და შეიქმნა ბოროტი სული; კაცი იქმნე-
ბა ჯერ ზატარა-ემაწვილი, მერმე გახდება სრულ კა-
ცად, და ბოლოს მოხუცდება და მოკრძობა; ეგრეთვე —
კაცი იქმნება ხან მრისხანედ ხან წყნარად; ხან ბორო-
ტად ხან კეთილად, ხან სნეულად ხან მთელად, ხან
მდიდრად ხან ღარიბად, და სხუანი . . . ხოლო ღმერთი

არის ეოფელთს ერთი და იგივე—ეოფლითურთ შეუ-
ცუალებელი და შეურეველი უკუნითი უკუნისამდე. ამას
გვამცნებს და გვიძვირებს .თვთ უფალი სიტყვითა
ამით: «მე ვარ უფალი ღმერთი თქუნი, და არა შევი-
ცუალები» (მალაქ. თ. 3, მ. 6); ამისთვისვე იტევის წმი-
და იაკობ მოციქული, მმა უფლისა: «ღუთისათანა არა
არს ცუალება გინა თუ ქცევისა აჩრდილი (იაკობ. თ.
1, მ. 17), და ამას აღიარებს ცხადად წმიდა მეფე
და წინასწარმეტყველი დაუით: «დასაბამსა შენ, უფა-
ლო, ქუტყანა დააფუძნე, და ქმნულნი ხელთა შენთა-
ნი ცანი არიან. იგინი წარხდებიან, ხოლო შენ ჰკიე,
და ეოფელნი ვითარცა სამოსელნი დაძველდენ, და ვი-
თარცა შესამოსელნი სცვალნე იგინი, და იცვალნენ.
ხოლო შენ თავადი იგივე ხარ, და წელიწადნი შენნი
არა მოაკლდენ» (ფს. 101, მ. 26. 27).

მხოლოდ ზოგან არის თქმული საღმრთო წერილ-
ში ღმერთზედ, ვითომც იგი შეინანებს ანუ
დაფიქრებს თავის მოქმედებისა-თვს, ესე იგი
—ვითომც გამოიცვლის თავის ფიქრსა და დაარღვევს

თავის განკარგულებასა (მაგალით. შექმნათა თ. 6, მ. 6;
1 მეფეთა თ. 15, მ. 11); მაგრამ ეს აღნიშნავს არა
ცვლილებასა ღმრთის ბუნებისა და თვისებისასა, არამედ
არის ნათქვამი მას-ზედა კაცობრივად, და მოასწავს
ვებს მრისხანებასა მისსა საშინელთა ბოროტმოქმედე-
ბათათვის კაცთა,—და ესეცა არა-ოდეს არა ემსგავსება
კაცის ცვლილებასა მრისხანების და გაჯავრების დროსა,
როდესაც სრულიად შეეცვლება მას სახე, სიტუა, აზ-
რი და მოქმედება, და დაჰკარგავს გონებასა და კა-
ცობასა.

და ესრეთ, ღმერთი არის უცვალელები და შეურყე-
ველი,—და ითხოვს ჩუქნგან არა ყამითი ყამად ცვლი-
ლებასა და დაუცხრომელად ანუ განბნულად ქცევასა და
მოქმედებასა, არამედ სიმტკიცესა და სიმკვიდრესა საქ-
მეთა შინა კეთილთა. ამისთვის ვიყენეთ ჩუქნცა შეუძ-
ვრელ და შეურყეველ ბოროტისა-თვის და მსწრათელ-მოძ-
რავ კეთილისა-თვის. — ხოლო უკეთუ ცვლილება ჩუქნი-
სა ბუნებისა-თვის ბევრგან საჭიროა და სახმარო, ამის-
თვის ვეცადნეთ, რათა ვიცვალნეთ ჩუქნი არა კეთილისა-
გან ბოროტად, არამედ ბოროტისაგან კეთილად, ანუ კე-
თილისაგან უფრო და უფრო კეთილად.

§ 22. ღმერთი არის ნ ე ტ ა რ ი. ნეტარება ღმერთისა არის დაუსრულებელი სიხარული და მხიარულება მისი ქონებისა და სიღვისა-თჳს თჳის შორის ეოვლისა სრულებისა და სიკეთისა. ამისთჳს იტყვის საღმრთო წერილი: წინაშე ზირსა უფლისასა არს სიხარული, და შვენიერება მარჯვენესა შინა მისსა სრულიად (ფს. 15, მ. 10), და არა აქჳს მას არა-ვითარემე ნაკლულევანება (საქ. მოც. თ. 17, მ. 25), არამედ—არის ეოვლითურთ სავსე, კმაყოფილი და ნეტარი, ვითარცა მეუფე მეუფეთა და უფალი უფლებათა (1 ტიმ. თ. 6, მ. 16).

და ესრეთ სავსებისაგან ნეტარებისა ღმერთისა ჩჳსნცა მოკულოთ ნეტარებასა და სიხარულსა დაუსრულებელსა, ვითარცა შვილ ღმერთისად ქმნილნი მადლითა და სარწმუნოებითა ქრისტესითა. ძიება ნეტარებისა და მხიარულებისა გარეშე ღმერთისა ემსგავსება მას, უკეთუ ვინმე იძაღს წყარო წყლისა ჳაერსა შინა.—ჰი ვითარ სცთუბიან მოუწარენი და დღითი-დღე მეძიებულნი სოფლიერისა—წუთ-ყამიერისა შვეებისა და მხიარულებისნი!

§ 23. ღმერთი არის ე რ თ ი, ესე იგი—არა-ვინ არის და არცა იქმნება მსგავსი მისი არცა ბუნები-

თა და არცა თვისებითა, არცა ცასა და არცა ქუჭ-
უანასა ზედა; არამედ ერთი მხოლოდ იგი არის საე-
სე ყოვლითა სრულებითა უაღმატებულესად და შეუ-
თანასწორებელად ყოველთა. ამისთვის თვით უფალმან
ღმერთმან მისცა ერსა თვისსა—ისრაილსა უპირველეს
ყოველთა ესრეთი მცნება: «მე ვარ უფალი ღმერთი
შენი, და არა იყვნენ შენდა ღმერთნი სხჳანი გარეშე
ჩემსა» (გამოს. თ. 20, მ. 2—3). განსამტკიცებელად ერთ-
ღუთაების ცნობაში და ჰატვიის-ცემაში, მოსე წინას-
წარმეტყველი ხშირად უძეორებდა ერსა ისრაილისასა
მცნებასა ამას, ვითარცა უსაჭიროესსა, და ეტყოდა:
«ისმინე ისრაილო, უფალი ღმერთი თქუჭნი, უფალი
ერთ არს, და არა-ვინ არს ღმერთ თვინიერ მისა»
(ძეორ. სჯულ. თ. 6, 4; და თ. 4, მ. 39).—მსგავსადვე ამი-
სა ამბობს წმიდა მეფე და მეფსალმუნე დავით ლოც-
უასა შინა თვისსა ღუთისადმი: «დიდ ხარ შენ, უფა-
ლო, და მოქმედი საკვირველებათა, შენ ხარ ღმერთი
მხოლო . . . » (ფსალმ. 85, მ. 10). ხოლო ახალს აღ-
თქმაში ერთობა ღუთისა ცხადად მტკიცდება ამა სიტ-

უდაბნო წმიდისა წინამორბედისა იოანე ნათლის- მცემელისა.

ესე უდაბნო გამოშორებულაჲს დაჳით გარესჳის უდაბნოსაგან ათითა ვიდრეჲ უტევანიითა, და იხილუების იგი შორითჲუე ყარაიის მინდრისაგან წვეკსა შინა მადლისა მთისასა დასაკალით კერძო მზირალსა, და თხემსა მისსა ზედა მღვდლმარჲ საყარაულთა გოშვი (1) მრჲჲალი უკარო, რომლისა სითუთრე შესაძლებულ-არს დანახჲად ჭოგრისა მიერ ტფილისის მთა წმიდისაგან ყამსა მზის დასკლისასა, ვითარ იგი იხილუების ჭოგრითაჲუე ნაწილნი ტფილისისანი და თუთრად გალესილბანი შენობათა მისთანი ამა უდაბნოსაგან ყამსა მზის აღმოსკლისასა. ხოლო კაცი მისრჲული ძირსა მის მთისასა იხილავს სრჲულიად მონასტერსა, ესე იგი გალავნის წინა კედელსა მისსა, ფირჲუსა გუმბათსა სამრეკლოსასა, სახლსა წინამძღჲრისასა, და ქჲახთა შინა მის მთისათა კართა და სარკმელთა სენაკთასა, და ოთხ კუთხედსა გოშკსა გალავნის ბჳისასა; და შეუდგების რა ვიწროსა აღმართსა გზასა მონასტრისასა ჩრდილოდ კერძო, სრჲულიად უხინო იქმნების მონასტერი თჲალთაგან; და აღსრული მუნ, შევალს ხსენებულისა მის ოთხ კუთხედისა გოშკისა ბჳის მიერ გალავან-

(1) ამას გოშკსა აქვს გზა შესაკალი თუით მონასტრიდამ შეხჲრეტილი კლდე ვიდრე გოშკადმდე, და მის მიერ აღვალს მას შინა ყარაული, სადედგანცა ყოკლით კერძო ხედავს შორს ყოკელთა სავანთა და მიმომავალთა. ეგრეთჲე აქვს დაჳით გარესჳის უდაბნოს გოშკსაცა მონასტრიდამ დაფარული ყარაულის ასასლუელი.

სა შინა მონასტრისას, რომელიცა იქმნების სიგრიძით ვიდრე ოც და ხუთ
საყენადმდე, და სიგანით თვით უგრეტელესა ადგილსა, არა უმეტეს ხუ-
თის საყენისა, შემოხსენებულისა მის გალანის კედლიდამ, ვიდრე კედ-
ლადმდე და კლდისა მის, რომელსა შინა გამოკუჭთილ არს მონასტერი
ესე, და არს შესახედავით რეტა სამ ძვიდე. ქუჭმოსა ძვიდესა შინა არს
ეკკლესია წმიდისა იოანე ნათლის-მცემლის შობისა, გამოკუჭთილი მთასა
მას შინა სიგრიძით 6 საყენი და ერთი ჩარქი, და სიგანით 3 $\frac{1}{2}$ საყენი,
ხოლო სიმაღლით 4 საყენი კამარქდად გამოჭრილი. კანკელი მისი არს
გაჯით შენებულ და შახაქად გამოჭრილ, ხოლო ხატნი ტილოზედ და-
ხატულ, სადაცა აღესრულების მარადელე საღმრთო მსახურებაჲ. მარჯუნივ
ამა ეკკლესიის საკურთხეველისა არს ეკუდერი წმიდისა დიდისა მოწა-
მისა დიმიტრისა, რომელსა შინა დამარხულ არიან საჩინონი გუამნი. ამა
ეკუდრის სარკმლისაგან მიიღებს სინათლესა საკურთხეველი იგი ნათლის-
მცემლის ეკკლესიისა, ხოლო სრულიად ეკკლესია ესე სამხრეთის კედ-
ლის სამის სარკმლისაგან. ხოლო მარცხნივ საკურთხეველისა ამის არს
ეკუდერივე უშინაგანაესად გამოკუჭთილი სიგრიძით 4 საყენი და ერთი ჩა-
რქი, და სიგანით 4 საყენი, რომელიცა არს სამკუჭთლოდ ამა ნათლის-
მცემლის ეკკლესიისა და საღაროდ, და არა საითმე შევაღს მას შინა
სინათლე და არს სრულიად ბნელ. სამკაულნი და შესამოსელნი ძველნი
და ახალნი ჭქონან საკმაოდ, და ეგრეთვე ბიბლიოტიკა და ძველნი წერილ-
ნი ეტრატზედ ნაწილნი. დასავალით ამა ეკკლესიისა, გამოკუჭთილ-არს
პალატა, რომელიცა არს სიგრიძით 5 საყენი და ნახევარ ადგი, და სი-
განით 3 საყენი, ხოლო სიმაღლით 2 $\frac{1}{2}$ საყენი, და ტრახუზი განწყო-
ბილ-არს მას შინა მსგავსად დავით გარესჯის ტრახუზისა დათუძნებულა
ბურჯთა ზედა: ხოლო თავს საჯდომსა წინამძღუტრისასა მარჯუნივ და მარ-
ცხნივ გამოკუჭთილ არიან ბნელნი ქუაბნი, რომელნიცა არიან მარნად ჭ საკუ-
ჭნაოდ; და ხოლო ტრახუზის შესავალს კარის თავსა ზედა არს სამწიგნო-
ბრე, სადაცა აღხდების მწიგნობარი და ივითხავს სწავლასა, გინა მამათ ცხო-
ვრებასა უამსა ზურის ჭამისასა, და ისმენენ ძმანი მღუმარებით, ეგრეთ ვითარ-

ცა დაკით გარეჟის ტრავმისა ზედა. ხოლო გარეთ გვერდით ამა ჰალატისა
არს სამზუნჯეულთ, სახაბაზო, და რადენნიმე სენაკნი ამათს რიგსა ში-
ნა გამოკვეთილნი. მეორესა ძვიდესა შინა არიან ქვითვირით ნაშენნი,
სამრეკლო მდგომარე თავსა ზედა ჰალატის გარისასა, და მისსავე რიგ-
სა შინა სახლი წინამძღურისა, და რადენნიმე სენაკნი გამოკვეთილნი: და
თავსა ამა სენაკთასა მცირე ეკკლესიას ღმთის-მშობლის მიტრულებისა, და
ბიბლიოტიკა. ხოლო ყოველნივე გამოკვეთილებანი მთასა ამას შინა დი-
დნი და მცირენი არიან ვიდრე ოც და ათხუთმეტადმდე, გარდა გალანის გა-
რეშეთა სენაკთასა. ესე ყოველნი გამოკრულნი არიან გაჟით გალე-
სილ, გარნა არა ეგრეთ ნოტიონი, ვითარცა სენაკნი დაკით გარესჟის სა-
ვანისანი, ვინადგან დილის ათის საათიდგან ვიდრე დასლუნადმდე მცხინ-
ვარებს მზე ჰიჩის-ჰიჩ აღმართებულისა მთისა მის ქუბთა შინა, რა-
მელთა შინაცა ჭსტხორებდენ მოკლეთა ჟამთა შინა, მამობასა ეკთიმი
წინამძღურისასა, კაცისა დილისა და მოღუაწებით განკათულისასა, და შემ-
დგომად მისა მამობასა დომენტი არხიმანდრიტისასა, სრულიად რჩეულ-
ნი და მაგალითნი მონაზონებისანი, მამანი და ძმანი, მოხუცებულნი და
ჭაბუკნი ვიდრე ოცდა ხუთადმდე (2), რომელნიცა ვერაწასამე ხედიდენ

(2) აქა ჭსტხორებდა მეთურამეტესა საუკუნესა შინა, ჟამსა მღუდელ-
მონაზონებისა თვისისასა, საჩინო იგი გუბნი ქართლის კათოლიკოსი ბე-
სარიონ ბაჩათა შვილი თაქალთოიანი, რომელმანცა განახლას სავანე ესე
და შეჭკრიბნა მას შინა მონაზონნი, სადაცა დასწერა მან წიგნი იგი
გურდემლად სახელდებული, ჯათინთა წინა განსაწყობელი. აქავე და გა-
რესჟის უდაბნოსა შინა ჭსტხორებდა ჟამ რავდენმე სიჭაბუკესა შინა თვის-
სა კათოლიკოს ანტონი პირველიცა, სასწავლებელად სღმრთოთა სწავ-
ლათა და საკმებელად მუნებურისა მონაზონებითისა ცხორებისა: ეგ-
რეთვე სხუანიცა გადამდგარნი ეპისკოპოსნი, და არხიმანდრიტნი, მოსუ-
რენი და მოშურენი მონაზონებითისა ცხორებისა და მუუდრობისანი
ჭსტხორებდიან მათ შინა, ვითარცა ერთი მუნებურთა ძმათაგანი, სიმდაბ-
ლით, მუუდრობით და მოღუაწებით განსწავლებულნი სულითა !

სენაკით თვისით მონასტერსა შინა, გარნა ოდენ სივრცესა უარაის მინ-
დურისასა, ვინაღვან ერისა სისწორესა შინა არს გამოკუჭთილ სრულიად
სავანე ესე, და ამისგამო, ვინაღვან არცა იყო წესი, გერ იხილვიდა ერ-
თი ძმათაგანი მეორესა ძმათაგანსა თვისისა სენაკისაგან, და არცა ესმო-
დათ ურთიერთისა, ვინა ვითხუა წიგნისა, ვინათგან თვის თვისთა ქუბ-
თა შინა შეცუდნი განყოფილ-იუვნენ ერთი მეორისაგან, და შეყოფილ
მესენაკობასა, ლოცუასა, წიგნის ვითხუასა, წერასა და სხუათა ხელთ-საქ-
მართა, და გერ იხილვიდენ ურთიერთარს, არა თუ განგებ, და ვიდრემდის
არა შეკრებოდინ ეკკლესიად, ანუ ტრაპეზად, და ეგოდენთა კრებულთა
შორის დაცულ-იყო ეგკვითარნი ცხოვრება და მოქალაქობა, კრძალულება,
მუუდრლება და ღუმიფი, რომელ მუნ ხილვად მისრულსა უცხოსა ვისმე,
სრულიად უმკვიდრო ეგონებოდის სავანე ესე!

ყოველადვე თიტხელ და განხმელ-არს სავანე ესე ყოველთა მცნაწილთა-
გან უმეტეს დავით გარეჯის უდაბნოსა, ვინაღვან მძვინჴარება მზისა, მკრე-
ბარე გლდეთა მათ შინა ურწყულთა, არა რამესა უტეკებს აღმოცენებად,
თვინიერ მცირეთა ბრატნეულთა, რომელთადა მუშაკობუნ მუნ მცხოვრე-
ბნი ძირთა თანა მათასა, სადაცა მოხუდების წვიმის წყალი, შთამომ-
ვალი მათათგან: ხოლო აწ ნაცუელად დიდისა მის კრებულისა, დაშით-
მილ არს ნუგეშინის საცემელად, მუნ მცხოვრებთა მცირედთა ძმათათჴს
მხოლოდ ოდენ თუალთა შორს მხედველობა, მუუდრლება სენაკთა, მრ-
ვალ გვარნი საკითხავნი წერილნი, და ჭათა შინა წვიმის წყალი გრილად
დაცული; გარნა უმეტეს სიუჴარული წმიდისა მის ადგილისა, ჩვეულება,
ხსოვა და სურვილი ადრინდელისა კანონიერისა მონაზონებითისა ცხოვ-
რებისა და ბაძვისა მათისა, ათმენინებს ყოველსავე მწირობასა და სიფიც-
ხლესა უდაბნოსასა: რამეთუ სული უდაბნოს მყოჴარე, მუუდრლებით და
მოღუაწებით მუნ დამტკობარი, განიცდის ცხოვლად გონებისა თუალთა მიერ
შქადაგებულსა მას სინანულისასა, თვისისა ამის უდაბნოსა მათთა ზედა,
ვითარცა იორდანისა უდაბნოთა შინა, რეცა მავალად და მღალადებულად
«შეინანეთ, რამეთუ მოახლებულ-არს სასუფეველი ცათა»: რამეთუ სიძველე

საკანის მის, და მას შინა ცხოვრებულთა მრავალთა წმიდათა და ღირ-
სთა ძველთა მამათა ცრემლით და ოფლით განპოხებულნი უნდონი იგი
ქრისტიანი კლდისანი, მიაჩნდათ შემდგომად მათსა მცხოვრებთა მონაზონ-
თა უფროს ბრწყინვალეთა და დიდებულთა პატარათა. და ძნელად უჩნ-
დათ მცირესაცა ყამსა განშორებაჲ მათგან (3). და არა თუ ოდენ მათ,
არამედ ზოგად ერთაცა, და ყმათა მის მონასტრისათა, რომელნიცა ჩუქ-
ულ იუჟნენ, მისლჳად მუნ და დღესასწაულობად ივნისის 24-ს, შეკრ-
ცხათ მონასტერი ესე, ვითარცა საუნჯე უძვირფასესი მამა პავლეს თვის-
თა, ესვიდენ მას ვითარცა შთარველსა და მიზრვისა კეთილ-დღეობისა თვი-
სასასა, და მისგამო ჰსთნდათ კლდენიცა მისნი, და მიწასა მისსა ლაშ-
ნიდენ, ხოლო მათ შინა ცხოვრებულთა მამათა რაცხდენ ვითარცა ღუთი-
სა მიმართ მეოხთა თვისთა, და მსახურებდენ მათ ერთგულებითა და სი-
ყუარულითა; ხოლო აწინდელთა ყამთა შინა არაღარა ეგრეთ; სადაცა დაშ-
თომილ არიანლა აწ მრავალთა მათგან, შტატისა შინა, ერთი წინამძღუ-
რი, სამი მღჳდელ-მონაზონი, ერთი მთავარ დიაკონი და ორა მონაზ-
ონი, და სცხოვრებენ ესენიცა მათვე ჯამაგირებით, ვითარცა ძმანი დაკით
გარეგნის უდაბნოსანი.

(3) მრავალნი ძმათაგანნი მოხუცებულან მუნ, რომელნი არაღა გამო-
სრულან სოფლად, არათუ დიდითა იძულებითა წინამძღვრისათა იშვიტი-
სა და საჭიროსა საქმისა რადსათვისმე სამონასტროსა. მაგალითებრ, მოკ-
ლესა დროსა შინა: დიდი გენადი, რომელი იყო ქართლის აზნაურთაგა-
ნი, გუარად თულაშვილი, შთავიდარა სიჭაბუკესა შინა თვისსა, შეჭურვი-
ლი სამხედროთა საჭურველითა ხილვად მონასტრისა ამის. მუის აღმძვრკვე-
ლმან საჭურველისამან, შეიმოსა სახე მონაზონებისა და დაადგრა მუნ ვი-
დრე სიკუდილადმდე, და არაღარა უხილავს მიერ დღითგან სოფელი, და
განკლო მწიკმონაზონებასა შინა ცხოვრება თვისი და აღესრულა პატრი-
ოსნითა სიბერითა ვიდრე ოთხმეოცისა წლისა 1823-სა წელსა.

უდაბნო შუამთისა.

უდაბნო ესე შენ არს კერძოსა კახეთისასა, მარჯვენა თელავისასა, რომლისაგანცა შორავს 5-ითა ვერსტითა, მდგომარე ზიქსა თურდოს ხევისასა, მარჯვნივ საკახეთოსა გზისა, კალთასა ზედა ტყიანისა ცივის მთისასა, რომლისაგანცა სახელი მოსტყალა ძველისა შუა მთის მონასტრისაგან (1) და აღაშენა ამას ადგილსა ზედა ახალი ესე შუა მთის მონასტერი დედოფალმან თინათინ, მეუღლემან ლეონ კახთა მეფისამან მეთექვსმეტესა საუკუნესა შინა, რომელიცა არს ქვით-კირით გარემოზღუდვილ. და მდგომარეებს მას შინა სამხრით კერძო ეკლესია გუმბათიანი ღმრთის-მშობლის შობისა, სიგრძით 7 საყენი, და სიგრძით 4, და 2 ადლი, ხოლო სიმაღლით გუმბათითურთ 12 საყენი, რომლისა კედელნი არიან შიგნი-დამ დახატულ ხატებით, ოქროს გარყით და ლაჟვარდით, და იატაკი დაფენილ ფიჭუნის ქაშანურით, და გარედამ კრამიტით ახლად დახურვილ; ხოლო კანკელი მისი არს მოსკოვს დახატულ, და ახლთა დროთა შინა მოტანილ და დადგმულ ნაცულად ძველის ქვითკირის კანკლისა, წარსაკუბელითა მოსკოვს ცხოვრებულთა საქართველოს დედოფლის მარიამისა და ძეთა მისთათა, და მეცადინეობითა მუნებურის წინამძღურის ქრისტეფორე ჩოლაყაშვილისათა, გარნა საეკლესიოს სამკაულით არს ნაკლულევან. მას შინა არს ხატი ღმრთის-მშობლისა ოქროთი მოღვივლი და თვალმარჯვლით შემკული მისვე დედოფლის თინათინისაგან, რომლისაგანცა

(1) ესე ძველი შუამთის მონასტერი შორავს ახლისა ამის მონასტრისაგან 1-თა ვიდრემდე ვერსტითა სადაცა მდგომარეებენ ჟერეთცა ტყეთა შინა ეკლესიანი და შენობანი დაზღვეულნი გაუქმებისაგან: და ვინაღვან მდებარებს ძველი ესე შუამთის მონასტერი ცივის მთის ორთა ხევთა შორის ბორცუსა ზედა, ამის გამო ჰსწოდებიეს შუამთისა.

ზურგსა, კეტხლის თიხასა ზედა გამოწერილ არს შუშნიერის ასო მთავ-
რულით ესრეთ: « ჩრდილოდ, მთად, კიბედ და ტრახეზ, ბჭედ დაგრ-
« ძალუღად, კუჭრთხად აღუჩაებულად მოგასწავეს შენ წინასწარმეტყუწლ-
« თა ღუთისა დედაო, ქაღწულო უბიწოო: მეცა გქადაგებ ჭეშმარიტად
« ღუთის-მშობლად, იესეს ძირით აღმოსრული ქაღწულო, შენგან შო-
« ბილსა მეუფესა ესრეთ არქუ: გიუჩარ თუ ტბილო ძეო ჩემო ისმინე;
« მამკობსა ჩემსა მეუფესა ლეონს, და თანა მეძცხედრესა ჰატრონსა დე-
« დოთაღს თინათინს ნუ დასჯი რაჟამს განიკითხვიდე კაცთა: შეკამკევით
« ხატი ესე ხახულის ღუთის-მშობლასა მეუფობისა ჩუწნისა წარსამართებუ-
« ლად, სულისა ჩუწნისა სახსრად და ძეთა ჩუწნთა სადღეგრძელოდ ამინ ამინ
« ამინ ». აქა დამარხულ-არს თვით ესე დედოფალი თინათინ, აღმაშენებელი
წმიდისა ამის ეკკლესიისა ჩრდილოთ კერძო წინაშე სამკუჭთლოს კარისა.

ამაკე ეკკლესიას აქუს ჩრდილოეთით ზედმიდგმული გარედამ მცირე
ეკუდერი სამწირველოდ. ამაკე ჩრდილოეთით მდგომარებს ოთხკუთხედი
ქვითვირის გოშვი სამსართულიანი და მას ზედა გუმბათი სამრეკლოდ,
გარნა რავდენმე ვნებულ არს გოშვი ესე მუხის-ტუხისა მიერ. ხოლო სე-
ნაკნი ძმათანა არიან მუნ ოთხნი ქვითვირისანი, ამათგანი წინამძღუწი-
სა და კანახეისა ორ ორ სართულიანი, და სხვანი რომელნიმე ხისა და
რომელნიმე ტაღახით ნაშენნი. თვით მონასტერი ესე მდებარებს შუშნი-
ერსა ადგილსა ზედა, რომელსა ყოვლით კერძო ავლიან ტყიანნა მთანი,
და ნაყოფიერებს რომელთამე ხეხილითა და ბოსტნეულებითა. ხოლო წყა-
ლი შეტანილ-იყო მიღებით თვით მონასტერსა შინა ცივის მთისაგან,
რომლისაცა არა მრავალი წელი არს ვინათგან მოსწყდა მომდინარეობა
მისი მიღთა შემუსრვისაგამო; გარნა მახლობელ მონასტრისა სამხრით
კერძო გამოხდის მთისაგან ხეკსა შინა გრილი წყარო უხუად გამომდი-
ნარე და მას ხმარობენ მკვიდრნი მის მონასტირისანი; სადაცა დაწესე-
ბულ არს აწ შეტატით ერთი წინამძღუწარი, სამი მღუდელ-მონაზონი, ორი
იეროდიაკონი, და ორი მარხილი, და სცხორებენ ესენიცა მითვე ჯამა-
ვირებით, ვითარცა ძმანი ზემოხსენებულთა უდაბნოთანი.

უდაბნო ღირსისა და საკვირველთ-მოქმედისა ძამისა
ჩუჭნისა შიო ძღვიძელისა, ათცამეტთა სირიელთა
ძამათავანისა.

ესე მღებარებს კერძოსა ქართლისასა, ღრმასა ხეობასა შინა საჩ-
კინის მთისასა, ზირის-ზირ სოფლის ძეგვისა, ჩრდილოდ კერძო მდი-
ნარისა მტკჭრისა, რომლისაგანცა შორავს ვერს ნახევრითა ოდენ; ხო-
ლო მცხეთიდა მ ჩრდილოდ დასავლეთსა ზედა ხუთითა უკუჭ ვერსტითა.

ესე ახალი ხაღჭარკვი ქორათისა, სამალავი ილია წინასწარმეტყუჭლი-
სა, სადა გამოზრდიდა მას ყოჩანი, ლტოლვილსა აქაბისგან; ხოლო აქა
ახალსა ამას ილიას ღირსსა შიოს ტრადი, დაფარულსა ნაზრალსა შინა
კლდისასა, გარემოზღუდვილარს ბუჩებითა ზღუდეთა მიერ, ესე იგი,
მაღალთა და ჯაგნაროვანთა მთათა და ბორცუთაგან, წვიმის ღჭართაგან
დარღუნითა, რომელთაცა საშუალი სივაკე, გინა ფერდნი, განშუჭნებულ-
არინს ზათვრულით ზირად ზირადთა უჭავილთა და მწუხანეთა მიერ, რეცა
ძვირფასთა ნოხთა მიერ დაგებულნი; სადაცა აღმოსავალით კერძო სიღ-
რმედ შთამავალი ციცები გზა მისი წარმოუღვენს უჩვეულსა თუალსა სა-
შინელებასა, და მუხლთა შეუდებს ძრწოლასა, რომელსა ზედა შთასღუა ძნელ-
არს თინიერ არგნისა.

უდაბნო ესე აღშენდა თვით სიცოცხლესავე შინა ამის წმიდისასა, რომ-
ელსაცა შეუდგენ მრავალნი, მონოზონებისა მისისა ფიცხელსა ცხოვრე-
ბასა, არა მხოლოდ ქართუჭლნი, არამედ ჩაოღენნიმე სპარსნიცა და საჩ-

კინოზნი, და იქმნა ლაკრა დიდი და ვრცელი, სადაცა აღვიდოდა რიფ-
ხვი მუნ მცხოვრებთა მონოზონთა ვიდრე შვიდასდმდე, ვითარცა მოუთხ-
რობს ცხოვრებაჲ ღირსისა ამის, რომელთაცა სავანენი (1), გინა სენაკნი
დალათუ უმრავლესნი ნაწილნი ჩამომსდგულელ და უჩინო ქმნილ არიან
წვიმის ღრუბრთაგან და უამთა სიგრიძისა, გარნა იხილვებიან დღესაც მრავ-
კალნი ქუჩანი ფრიად მაღალთა, ციცაბოთა და უგზოთა მათთა მათ შინა (2)
გამოგუწმთილნი, რომელნიცა მოაჭვილ არიან ყოვლით კერძო რიუის ქვი-
თა, რეცა კვლავნებით ქმნილნი მოსაიკურად, და მტკიცედ შემტკიცებულ-
არიან გირის მსგავსთა ქვიშათაგან ბუნებითად უმტკიცეს გირისა, და დამ-
კვიდრებულ-არიან აწ მათ შინა უდაბნოს მოუჭარენი დიდროზნი ორბნი
დაბერებულნი !

აწ უდაბნო ესე მიწევნილ არს თუთ უკანასკნელსა მდგომარეობასა ში-
ნა, სადაცა იხილვებისლა ხეობასა მას შინა, 1.) ეკვლესია უგუმბათო-
ღრუთის-მშობლის მიცუალებისა ქვითგირით და აკურით ნაშენი შეათერთ-
მეტესა საუკუნესა შინა, მეფისა მიერ დავით მესამისა, აღმაშენებულად
ზედ წოდებულისა, რომელიცა არს სიგრძით 14 1/2 საყენი, და სიგრიცით
8 1/2, ხოლო სიმაღლით 9 1/2 საყენი. განკელი მისი არს ძველადვე ქვით
გირითავე ნაკები, რომელსა შინა სხუნან ხატნი, რომელნიმე ფიცარსა და
რომელნიმე ტილოზედ ნახატნი, და არს ყოვლითურთ ცუდსა მდგომარე-
ობასა შინა ვრცელი ესე და კანონიერად ნაკები შუწნიერი ეკვლესია.
ხოლო ქქონან საკურთხეველსა მისსა ორისავე მხრით ეკუდენი უკანკე-
ლონი; და ეკვლესიასა სარკმელნი, ერთი საკურთხეველსა, სამნი სამხრე-
თის კედელსა, და ერთი თაკსა ზედა დასაკლეთის კარისასა; და სრულად
ეკვლესიასა აქვს მოცრცვილ გალესილობა და მხატრობა დენითა მას ში-
ნა წვიმის წყლისათა, რომელიცა უაფილ-არს, ძველად დახურვილ ვრცელ-

(1) ამის გამო ეწოდების მთასა მას სავანეთიცა.

(2) მთა ესე არს არა კლდისა, ვითარცა მთანი ზემოხსენებულთა მო-
ნასტერთანი, არამედ სრულად სიბისა, გინა რიუის ქვისა.

თა და მტკიცედ გამოძწებათა თიხის ლოთინთა მიერ, და აწ სრულად შემუსრვილ და აუჩილ არიან, გარნა სხუბრ ჭსდვას ეკვლესია ესე მტკიცედ და შეურყევლად, ვითარცა ახრვანი გმირი: და უკეთუმცა გულთა აწინდელთა განათლებულთა ქრისტიანეთასა ჭსდვეკდა ადრინდელი სარწმუნოება, სასოება და მხურჭალე სიუკარული საღმრთოსა საქმისა მიმართ, ადვილადმცა შესაძლო იყო განახლება ვრცელისა ამის და შუწნიერისა ტაძრისა! ხოლო საეკლესიოთა ჭურჭელთა და ნივთთაგან ფრად დაგლახსკებულ არს ესე, ვინადგან დანაშთენნიცა ნივთნი მისნი მოხმულ-არიან ტფილისის ფერისცმებადების მონასტერსა შინა, რომელსა ზედაცა მიწერილ-არს უდაბნო ესე. ამა ეკლესიასა აქუს დასაკლეთის მხრით მიღგმულ ზალატი ქვითვირით ნაკები, გარნა სიძველისაგან დაქცეული, რომელიცა არს სიგრძით 6 1/2 საყენი, და სივრცით 2 საყენი და 9 ჩარქი. ამას ზალატსა ზედა არს მიღგმულ მთხ კუთხედი ქვითვირის კოშკი, რომლისაცა ბჭისაგან შევალს ვარი ხსენებულსა ზალატსა მას შინა, და ზალატისა მისგან შევალს ხსენებულსა მას დიდსა ეკლესიასა შინა. მარჯუნივ ამა კოშკისა არს სახაბაზო დაქცეული, ხოლო მარცხნივ, ძველი მარანი ქვითვირით ნაშენი, და მისს რიგზედ მოკიდებულარს ექვსი სენაკი, ახალთა დროთა შინა ცალახით და აგურით ნაშენი, რომელთა შინა სცხოვრებენ აწინდელი ძმანი, და სხუა არა რამელა არს ამას ნაწილსა შინა ძველთა შენობათაგანი: ხოლო იგურდივ შენობათა ამათ ყოფილი გალავანი დარღვეულ-არს ვიდრე საფუძველადმდე.

2) სამხრით კერძო დამარტებით ზემოხსენებულთა მათ შენობათასა არს ძუწლი ეკლესია წმიდისა ნათლის-მცემლის შობისა, თლილის ქვით ნაშენი გუმბათიანი, რომელიცა აღაშენა ქართლის მეფემან ფარსმან, მეექვსესა საუკუნესა შინა, თვით სიცოცხლესავე წმიდისა შილსა, და შესწინა მან მონასტერსა მას დაბანი და აჯარაკნი და მრავალნი საეკლესიონი სამკაულნი ოქროსანი და ვერცხლისანი გუჯარათა დამტკიცებითა. ესე ეკლესია არს შიგნიდამ სიგრძით 12 საყენი და ნახევარ ადლი, და სივრცით 3 1/2 საყენი, ხოლო სიწილლით გუმბათითურთ 6 საყენი, რომე-

ლიცა მიდრეკილ არს დაწვრილებისადმი სიძველისა და განუახლებლობისა
გამო: ხოლო ეკუდრნი ქონან ოთხნი, ორი მარჯვენით, ერთი მარც-
ხენით, და ერთი დასავალით კერძო უკანკელონი და დაწვრილებნი, და შე-
სავალსა ბჭესა მისა ზედა მდგომარებს მომცრო გუმბათი სამრეკლოდ
აგურით ნაშენი. განკელი ეკლესიასა ამას არღარა აქვს თვისი ძველთა-
განი, არამედ ახალი ფიცილისა ფრიად ლიტონი, და მას ზედა მიკრულ-
არის ლიტონად ხატნი ტილოზედ დახატულნი. საშუალ ამ ეკლესიისა
არს ბანი მღვიმისა მის (3), რომელსა შინა ცოცხლივ შთანდა ღირსი
შიო, ყამსა სიბერისა თვისისასა, რომელი ჰყოფდა მრავალთა სასწაულთა
და ნიშებთა პირველ მიტყალებისა და შემდგომად მიტყალებისაცა, ვითარცა
აღწერილ არის კრცლად ცხოვრებასა შინა მისსა, და დასრულნა დღენი
ცხოვრებისა თვისისანი მღვიმესა მას შინა აღმოუსლკელად, და მუნვე და-
იდუა მრავალ-მოღვაწე გუამიცა მისი საფლავსა შინა, რომლისა ლუსკუ-
მა შექერწილ იყო პირველად წმიდნითა ოქროდითა, და შემდგომთა ჩაოდენ-
თამე წელთა ხმარებულ-იქმნა იგი საჭიროთა სახმართა ზედა მონასტრი-
სათა. ხოლო ჩაოდენნივე ნაწილნი ძუალთა მისთანი ძველადვე აღმოხ-
მულნი საფლავისა მისგან მდებარე არის მისვე ეკლესიასა მარჯვნივ კე-
დელსა შინა განგებ მისთვის ქმნილსა, ამბოჩის საყოფელად ერთა მუნ დღე-
სასწაულობად მისრულთა, რომლისაცა ხსენება აღესრულების საკუთრითა
აუღლოთიითა ყველიერის კვირიაკესა დღესა ხუთ შაბათსა.

მანლობულ ამ ეკლესიისა მდგომარებს ძველი ჰალატი ქვითკირით ნა-
შენი, სიგრძით 8 საყენი და ორ-ადღ ნახევარი, და სიგრძით 2 საყენი და
ორ-ადღ ნახევარი, რომლისაცა დაწვრიულ არს ცაჲ და მიდრეკილ-არს

(3) მღვიმე ესე არს მსგავსი ორმოსა, პირ ვიწრო და ძირ ფართო,
რომელსაცა აქვს სიღრმე $4\frac{1}{2}$ საყენი, და სიფართო ძირისა 2 საყენი და
ყოფლითურთ ბნელ, რომელიცა არს ყოვლითკერძო ბუნებითად რიყის
ქვით მოჭედილი, და არა ჩაჲმე არს მას შინა, გარნა ლუსკუმა წმიდისა
მის ლიტონად ქვითკირით ნაგები.

დაცემად. ამა ზღაპრულად შეისწავლის ხსენებულსა მას მღვიმესა შინა, რომლისა შესავალი გზა და კარი შემდგომთა ყაბთა შინა ღირსისა მის გარდაცვალებისათა არს გამოჭრილ და თლილის ქვით გამოშენებულ კედლები გამარქდად; ხოლო სხუანი შენებანი გარემოს ამა ეკკლესიისა სრულიად უჩინო ქმნილ არიან.

3) სამხრეთ-აღმოსავლეთით კერძო ამა მონასტრისა მდგომარეობს წვერსა ზედა მალისა ბორცვისასა მცირე ეკკლესია ქრისტეს ჯვარცმისა ქვით-კირით ნაშენი ძველადვე, რომელიცა იქმნების სიგრიძით 3 საყენი, და სიგრძით $1\frac{1}{2}$. და მასთანა სამრეკლო გუმბათი ქვითკირისავე, და ორნივე მტკიცედ და შეურყეველად გებულნი, სადაცა აღსრულსა და მუნით შორთა ადგილთა განმჭურეტსა, წარმოუდგებიან თუელთა სასიამოვნონი სახილველობანი, მთანი მადნაროვანნი, მდინარე მტკუნარი მსწრაფლად წარმდენი, ველნი პირუტყუთა, ყვავილთა და ყანათა მიერ განშენებულნი, დაბანი ვენახთა მიერ შემკულნი, და ყოველნი სუფუქანი სოფლისანი და დიდება მისი. ხოლო ნაპრაღი კლდისა მის, რომელსა შინა ჭსტხოვრებდა ღირსი შიო პირველად მარტოებით არავისგან მეცნიერი, სადაცა ჭზოვა იგი ევაგრი, მთავარმან ციხე-დიდელმან ნადირობასა შინა, და პირველად იგი დაემოწათა მუხი, არს ბორცუსა მას ქუჩაჲ, ქუჩაჲ მონასტრისა ამის განშორებით ვერსის მეოთხედითა, რომელიცა არა სხუა რამე არს, გარნა ნახევარ თვარულად გამოკუჭთილი რიყიანსა ბორცუსა მას შინა, მქონებულნი კაცის სიმაღლისა და ეგრეთვე სიგრძისა, რომლისადა წინაჲ ჭსდვას მცირე ეკკლესია საყაძედ ქვითკირისა შეურყეველი, რომელსადა ექმნების სიგრძე ოთხი ადგი და სიგრძე ორი ადგი.

ხოლო საქმესა წყლისასა არა რასა მივაჩემებ მე, გარნა ოდენ მადლსა მის ღირსისასა და წყალობასა ღმრთისასა! რამეთუ არა სადა იხილვების განხმელსა და ურწყულსა ხევსა მას შინა არცაღა მცირე სინოტიე რამე, გარდა მხოლოდ ერთსა ოდენ ადგილსა, მცირედ ქუჩაჲ მარე ამის მონასტრისა ხევსა შინა, სადაცა შეთხრილ-არს ვიდრე ოთხ საყენადმდე, და იხილვების სინოტიე მისი სიშავითა და სიღბილითა მის ადგილისა-

თა, და მუნით გამოსდის წყარო სიწილად ძაოვისა, და შთადის მის წინაშე დათვლულს ქაფოსა შინა, რომლისგანცა შესაძლებელ-არს აღმოკსებად დღესა და ღამეისა შინა ძლივლა ოც ბუტილკადმდე. რომლისა დინებასა არს მოკმატების არცა მოაკლდების არცა ზაფხულით და არცა ზამთრით, დაღათუ მრავლადცა ეცადნენ ადრინდელნი მუნ მცხოვრებნი მამანი უშინაგანეს შეთხრით და მრავლის ღონისძიებით, გარნა ჰგვიეს ერთსაკუ მომდინარეობასა შინა, და არს სასმელად ტკბილ, წმიდა და უვნებელ. ხოლო ხეხილთაგანცა და ბოსტნეულთა მოკლებულ არს აწ მონასტერი ესე, ვინადგან არღარა ვინ არს მუნ მოქმედი მათი, სადაცა ჰსცხორებს მხოლოდ ერთი მღუდელმონაზონი ერთის მორჩილითურთ დასაცემლად ადგილისა მის.

ამას მონასტერსა აქეს ძველის ბიბლიოტიკისა თვისისგან დაშთომილნი რაოდენნიმე წერილნი ეტრატზედ ნაწერნი; ერთსა მათგანსა იოანეს გამოცხადების თარგმანსა შინა სწერია ესრეთ: ღირს ვიქმენ უღირსი და ცოდვილი საბა კახი დაწერად კელითა ჩემითა წმიდასა ამას და ჭეშმარიტსა წიგნსა გამოცხადებისასა, და სხუანი: დაიწერა საბერძნეთს, მთასა წმიდასა ულუმბოს. საყოფელსა წმიდისა ღუთის-მშობელისასა, ლავრასა შინა, სახელით გრანისა, მეუობასა ბასილისსა და კოსტანტინესსა, ჰატრიაჩხობასა ანტონისსა, და თიტხელად განდგომილებასა ვარდა სკლეროსისსა, ჭირსა დიდსა საბერძნეთისასა, ოხრებასა გლახკოთასა და აღწუკდასა ჭაბუკოთასა უწყალოდ ურთიერთარს მახვილითა, ძმა ძმასა ზედა და მამა შვილსა ზედა; ესე ყოველი იქმნებოდა ამას რა წიგნსა ვსწერდი, ხოლოთუ ძლევა ვის მიეცემოდა არკინ უწყოდ: თვინიერ ღუთასა, ყოველნივე ურთიერთარს ეკვეობოდეს სიტყვით და საქმით, მცირენი და დიდნი ყოველნივე იბრძოდეს; დასაბამითგანნი წელნი იუჟნეს 6582.

ამასვე ბიბლიოტიკის ეტრატზედ ნაწერს სახარებაში ჰსწერია ესრეთ: დაიწერა წმიდა ესე ოთხთავი დიდსა უდაბნოსა მღვიმისასა, საყოფელსა წმიდისა და ღმერთ-შემოსილისა მამისა შიოსსა, კელითა გიორგი ხუცესმონაზონისათა, დასაბამითგან 6804.

მონასტერი ქუთათხევის ღუთის-მშობლის მიძინებისა.

მონასტერი ქუთათხევის ღუთის-მშობლის მიძინებისა.

ესე მონასტერი არს ქართლს, გამოღმა მხარსა შინა, განშორებით ტფილისითგან კიდრე 50 სუკსტადმდე, ყრუსა და ტყენარინსა მთასა შინა კაკთის ხეობისასა, მდგომარე მცირესა სიკაკესა ზედა, რომელიცა არს მალღის მთებით და აყრილის ტყით გარეშეცული, და არს რომღისსამე მხრით აქეს შორს სახილკელობაჲ, სადაცა ქუჭშე მონასტრისა ამის შთავლის ხევი კაკთის ხეკად წოდებული, რომელსა შინა მძათრინ მომდინარესა წყალსა ეწოდების კაკთურა, და არს იგი წმინდა, ცივი, სასმელად ტკბილი და უვნებელი, და რაკდენშე კალმახით ნაყოფიერი, რომლისა გარეშე სხუა არს რამე თევზთა განი ზის მას შინა. ამას ხეკსა ეწოდების კუჭლად ქუთათხევიცა, ვინადგან საუსე არს ხევი ესე დიდროანთა ლოდთა და ქუთათ მიერ, და ამისგამო ჭსწოდებიეს მონასტერსა მას ქუთათხევის მონასტერი. ესე ხევი შთავლისრა მთასა მას, განვალს სიკაკესა ზედა სოფლის წინარებისა და კაკთისხევისათა და მოწწყავს აკაკათა და კენახთა მათთა, და დასასრულ შუერთვის აღმოსავლეთით კერძო მდინარესა მტკუჭარსა, სოფლისა თანა ქუჭშო ხანდაკისა, რომელსა შინა შთაჭყრის ლოდთა, უამსა დიდროობისა თვისისასა, უმეტეს 20-ისა და 15-ს თუთისათა სინძათრითა და გრგვინვითა თვისითა.

ხოლო აღაშენა მონასტერი ესე, მეტეჲმან დავით მესამემან, აღმაშენებელად ზედწოდებულმან, 11-სა საუკუნესა შინა მეოთმან, სადაცა მდგომარებს ყოვლად-შუჭნიერი ეკკლესია ღუთის-მშობლის მიძინებისა, თუთ-

რის თლილის ქვით ნაშენი, (1) რომელიცა არს შიგნიდამ სიგრძით 9 სა-
ყენი, სიგრძით 5 საყენი და ერთი ადგი, ხოლო სიმაღლით 10 საყენი
გუმბათითურთ, რომლისაჲცა სარკმელთა გარემონი კიდურნი, და ყოველნი
სარკმელნი და ლაგარდანი მის ეკლესიისანი განშუქნებულ-არიან ყოვლად
შუქნიერთა კელავნებათა მიერ, სხუათა და სხუათა ნახტათა და ყუჩვილ-
თაგან ქუათა ზედა გამოქმნილთა.

ესე მონასტერი აღაოხრარა უსჯულმან ლანგთემურ, შეიპყრნა მუნ
მეოთხნი მოწესენი, შეჭყარნა ამას ეკლესიასა შინა და გამოსწუნა შიგ ცე-
ცხლითა, და იაკარ ჭყო ყოველი სიმიდრე მისი, და მიერ დღითგან არ-
ღარაჲნი შევიდოდნა მას შინა ფერხცმული, არამედ შიშუელითა ფერხითა
შევიდოდნიან მას შინა, და თაყუანისჭსცემდიან ტაძარსა მას და იატაკსა
მისსა, რომელსა ზედა დაწუნენ წმიდანი იგი მოწამენი. ხოლო მონ-
ასტრისა ამის ძველთა და დიდთა შენებულებათაგანი, არღარა რადე არს
დაშთომილ, გარნა მხოლოდ დიდისა ჰალატისა ოთხნილა კედელნი, და
გალავანი დარღვეული. ესე ძველადვე იყო საქართუჭლეს მონასტერთა
შორის უპირატესი სხუათა ყოველთა მონასტრული წესი
და კანონი მისგან ზერობილი იყო მაგალითად და ხელთ-მძღუანუელად
ყოველთა მონასტერთა, ვითარცა განაცხადებს გუჯარი მისი, ჭთულობდა
იგი დიდსა უმასა და მამულსა მეფეთაგან შეწირულსა; გარნა გაუქმებასა
საქართუჭლესა შინა საკათალიკოსოს კათედრისასა იწყო მან შემცირება
ყოველთა შინა ნაწილთა, და დასასრულ დაცალიერდა და მიიწია გაუქმე-
ბასა შინა: ვინადგან უკანასკნელი წინამძღუარიცა მისი დოსითეოს ფიც-
ხელაური, გარდაჭყუა რა რუსეთს კათალიკოსს ანტონი მეორესა, და მუნ
აკურთხეს იგი მღუდელთ-მთავრად, მიერ უამითგან არღარაჲნი სცხორებ-
და მუნ გარდა ერთისა მოხუცებულის მღუდელ-მონაზონისა, რომელიცა

(1) ქუანი ესე არიან სრულიად წკრილთა ლეკოკინათაგან შემდგარნი
შეგჭამებულნი და გაქუაებულნი, რომელსა სახელსდებენ ბერძულად სპონ-
დიოდ.

ზრდიდა მუნ და ასწავლიდა საღმრთოსა წერილსა შვილთა სამღუდელთასა, და თვითცა გამოიზრდებოდა მათგან საჭიროთა საზრდელითა მას უამადმდე, ვიდრემდის მოიხილვიდა მონასტერსა ამას საქართუჭლოს ქსარხოსი მიტროპოლიტი იონა, რომელმანცა დახშა მონასტერი ესე, და მღუდელ-მონაზონი იგი გარდაიუყანა შიო მღვიმის მონასტერსა შინა; ხოლო ხატი ტაძრისა მის ვლახერნის ღუთის-მშობელისა, და საუკლესიონი ნიკონი მისნი მოაქცივნა ტფილისის მონასტერსა შინა, და იყო დაშხულ ვიდრე 1848 წლამდე; გარნა ერნი ქართლისანი არა დასცხრებოდეს ჩვეულებრივ ყოველ წლივ მისლვად მუნ და დღესასწაულობად აგვისტოს 15-ს დღესა, ღუთის-მშობლის მიცნალებისასა.

ხოლო ამას წელსა შინა განაღვიძა ყოვლად-წმიდამან ღუთისა დედამან, სული კეთილ-მსახურისა და ღუთის-მოყუარისა ბრწყინვალის თავადის იოანე თარხან-მოურავიანისა (2), და იყო მან უწმიდესის სინოდის შუამავლობით, და უმაღლესის ნებართვით განახლება მონასტრისა ამის; და არწმუნა მან განახლება და მეურნეობა მისი, სამღუდელოსა ჰიქსა ვისმე, საწმუნოსა და სანდოსა მეგობარსა თვისსა, რომლისა მოქმედებითა და გულს-მოდგინებითა განახლდა მონასტრისა ამის ეკკლესია, გარედამ თლილის ქვით კედლები ხარისხებითურთ და ლაგვარდნებით, გუმბათი ლაგვარდნებით და ქორაფუშით და ჭკარის დაღვით, გარდაეკრა ტუკია გუმბათს და ოთხსავე ზემოთს სამხრიებსა, ხოლო ქვემოთი ოთხი სამხრი დანხურა კრამიტით: შიგნიდამ გაილეს ეკკლესიას სრულებით გაჯით, და საკურთხეველი საშკვეთლოთურთ და ამბიონით დაფენილ იქმნა თლილის ქვით. ხოლო კანკელი აღმართებულ-არს მას შინა შუჭნიერი პეტრობურღს ქმნილი ოქროთი ცურკებული და ხატები ვეცხლით შექერწილ, და გუმბათში

(2) ესე იყო მამით, ქე ლუჩასაბ თარხან-მოურავიანისა, და დედით საქართველოს მეფის 13 გიორგის ასულის სოფიას შობილი, და მსახურებდა მას უამსა რუსეთში უაზახის ლვარდის ზოლოკოვნიკად, განსწავლული პაუების კორპუსსა შინა.

დამოკიდებულ არს ხომღი დიდი ოქროთივე ცურვებული, რომელი ესე წარმოგზავნილ არიან მისვე თარხანოვისაგან რუსეთით.

აწ ახალნი შენობანი არიან მონასტრისა მას შინა ათნი სახლნი და სენაკნი, ერთი სახაბაზო, ერთი სამწესრეულო, ერთი საჯინიბო და ერთი საკუჭნაო, და აწცა მცირედ მცირედ შენდებიან საჭირონი კერძონი მისნი შეძლებისამებრ მისვე მონასტრის მეურნისაგან.

ოდეს სრულ იქმნა განახლება ტაძრისა ამის, მაშინ მოუქცია მონასტრისა ამას სულელებანი მთავრობამ ტაძრისა ამის ხატი ვლადიმირის ღმთისმშობელისა, და რომელიმე საეკლესიო ჭურჭელი; და ჰყო ენკენია ტაძრისა ამის თვით მისმა მაღალ-ეოვლად-უსამღებლოესობამან საქართუჭლოს ექსარხოსმან მიტროპოლიტმან ისიდორემ დიდითა დღესასწაულობითა თუჭსა ოკლემბურსა 3-სა წელსა 1854-სა.

ამას ეკლესიასა შინა არს დამარხულ საქართუჭლოს დედოფალი ხვარაშან მეფის 12-ის გიორგის მეუღლე, მარცხნივ წინაშე ტაძრის ღმთისმშობლისა მის ხატისა: ამას ხატსა აკრავს ზურგზედ ჟვარი, და მას ზედა არს წარწერილ ესრეთ: «ჰი ღრუბელო ხათლისაო და კიდობანო
« ჰჯულისაო, მაყუალო შეუწველო, რომელი გიხილა მოსე, ჩუჭნ ცუა თა-
« რუად თერთეთა თქუჭნთა ქუჭნე მოღტოლვილმან, დიდისა და სახე-
« ლოვნის მეფის გიორგის თანამეცხედრემან, სამის სახელმწიფოს სარ-
« დლის მიქელაძის ასულმან, დედოფალმან პატრონმან ხვარაშან, კი-
« ნებე შემკობა შენი, ყოველთა შემამკობელო სასოო ჩუჭნო ქუათახე-
« ვის ღმთის-მშობელო, რომელი გიხილე ავაზაკთაგან გაძრცვილი პირ-
« უჭლ, და აწ მეორედ ჩუჭნ შეგამკეთ პატრონსად რათა შემწე გვეყო
« წინაშე ძისა შენისა და მეუფისა ჩუჭნისა; ოდეს გამკობდი მას უამსა
« მოიწია ჩუჭნ ზედა განხინებული სიკუდილი და განსლუა უხნოსა სოფ-
« ლისაგან; აღკესრულე და არს სამარხო და განსასუჭნებელი ჩემი წინა-
« შე შენსა, დედაო ხათლისაო შენ შემწე მეუავ: ადამს აქეთ შვიდი ათას
« ორას სამსა. ქორონიკოს ტვკ. აღკესრულე თებერვლის კდ, დღესა
კვირიაკესა, უამსა პირველსა.

ხელთ სხენებულნი იგი განმანახლებელი ტაძრისა ამის, თავადი იოანე თარხანმოურავიანი, რომელიცა გარდაიცვალა სამსახურსა შინაგოსიისასა, ვერტო ქალაქსა შინა, ჯიჟუღანდიის ღუბერნიისასა 1855 წელსა, 14 დეკემბერს, სადედგანცა მოტანილ იქმნა უმაღლესის ბრძანებით და ხარჯით, დაიმარხა ამავე ეკლესიასა შინა მარჯუნივ, წინაჲ ვულთ უქმნელის ხატისა.

მონასტერი ესე შეიქმნა ილი-არს აწ მესამე კლასის მონასტრად, რომელსა შინა დაწესებულ არიან შტატით ერთი წინამძღუარი, ორი მღუდელ-მონაზონი, ერთი იეროდიაკონი და ორი მონაზონი, და მსცხვრებენ ესენიცა ჯამაგირებით, მსგავსად შემოხსენებულთა მონასტერთასა, რომელთაცა ეძლევიანთ საზოგადოთა საეკლესიოთა შემოსავლათაგან, წინამძღუარს ოც და ათი თუმანი, მღუდელ-მონაზონთა ექვს ექვსი თუმანი, იეროდიაკონს ხუთი თუმანი, და მონაზონთა ოთხ ოთხი თუმანი წელიწადსა შინა.

ხელთ სხუათა მონასტერთა, ვითარ იგი ბერთუბნისა, დოდდოსი, ჩიხიტურისა, ნათლის-მცემლის წამებულისა, დაუუდებულისა და სხუთა, არა საჭიროდ კრაცხე აღწერა ვინაღვან გაუქმებულ არიან. ა..... ტ.....

ს ი ტ ე უ ა

დღეს შინა იოანე ღმრთის-მეტყველისა.

საუქარელო, ვიუქარებოღით ურთი ერთარს
(1 იოან. 4--7).

მოწათე ქრისტეს სიუქარულისა ჭქადაგებს ქრისტიანობრივსა სიუქარულსა. რითიც არს საესე გუდი მისი, რასვე წარქოსთქუამს სიტუქა მისი. -
ოთხმოცდა ოქრამეტის წლის მოციქული ემზადების განსულად ამიერსოფლით, გარნა შვილთა თვსთა ამცნებს ურთიერთარს სიუქარულსა, რადგანაც თვთ გამოუცდია სიტკბობა და სიმაღლე ამ წმიდის გრძნობისა. უკანასკნელთა დღეთა თვსის ცხოვრებისათა იგი, თვნიერ ამს სიტუქათა, სხუასა არას ეტყვის მათ: «შვილნო! იუქარებოღით ურთიერთარს». საუქარელო! ვიუქარებოღით ურთიერთარს ეგრეთ, ვითარცა ღმერთმან შემიუქარნა ჩუქნ უოკელნი. ვგონებ, რამელ გარდა ამის წმიდის სათნობისა, ქრისტეს მოციქულსა არდა ჭსურდა წარმოთქმა სხუათა დარიგებათა. რდეს ჭკითხეს მას მოწათეთა მისთა: რადეს თვს იგი განიმეორებს ერთსა და იგივესა მოძღურებასა? მაშინ მან პასუხ-უგო: «ახლსრულეთ თქუქნ მხოლოდ ერთი რდენ ესე,-და თქუქნ-

თვს საკმაო არს ». ვითარ ღრმა და თართო არს ჭარბი ამა მცნებისა ვითარ განმაცხროველებელ წმიდა და ნაყოფიერ არს მოძღვრება ესე ღუთის-მეტყუელისა ! ქრისტიანთა, შვილთა გამოუთქმელის ღუთის საყუარულისანთა ! სათუძუელად თქუენის ცხოვრებისა ჯერ არს იყოს საყუარული; საგნად თქუენთა სურვილთა და მოქმედებთა, ჭარბთა და გრძნობთა, განზრახუათა და ქცევათა—ჯერარს იყოს საყუარული. მაშინ იქმნებით თქუენ მოწათენი ქრისტესნი, ოდეს გეუარებთ ერთმანერთი; მაშინ იქმნებით თქუენ მონაწილენი მისის ჭეშმარიტის და წმიდის ცხოვრებისა, ოდეს გეუარებთ ერთმანერთი.

« მაშინ ჭსტან რამეთუ მოწათენი ჩემნი ხართ, ოდეს გაქუნდესთ თქუენ საყუარული ურთიერთარს », ეტყოდა მაცხოვარი მოწათეთათვსთა. აქედამ ჭსტანს, რამელ უფალსა ჩუენსა ენება დათუძენება კაცთა შორის საყუარულისა და ერთობისა. ვიდრემდის გარდამოხდებოდეს ზეტათა მეუფე ქუენსად, თითქმის არღა იყო საყუარული და ამას გარდაემატებოდეს გაყნოთილება. ურთა და ბერძენი ერთმანეთს კრიდებოდნენ; მონასა და თავის უფალსა არ ეკონათ თავიანთ თავი ერთის ნათესავისაგან. სდაც უნდა ყოთილ იყო ერთი სამეფო, ანუ უმჯობეს არს კვსთქუა, ერთი სახლობა ღუთის შვილთა, მუნ ყოველი განიყო ეგრეთ, ვითარცა თვითყოელსა მათგანსა აქუნდეს საკუთარი ღირსება და მნიშვნელობა. ვითარი ნაყოფი გამოიღო ამ გვარმან საუბედურო განყოფილებამან ? ყოველნი უწესობანი, ყოველი ბოროტი და მრავალ სახენი შეცოდებანი. ქუენსაზედ ვილა ჭსტნობდა ღუთის მეფობასა. ძე ღუთისა თვთ გარდამოხდა განახლებისათვს ქუენისა, აღდგინებისათვს თავის სამეფოდას და მინიჭებისათვს კაცისა მისგან დაკარგულის საყუარულისა და მშვიდობისა. იგი შესწირავს თავსა თვსსა მსხუტრზლად, რათა შეაკრთოს ქუენსა ზეტისათანა; მზგავსად კეთილის მწეებისა იგი უწოდს განბნეულსა სიტყვიერსა ცხოვარსა, რათა შეჭკრიბოს ერთ სამწესოდ. სდაც ისმის ერთი ოდენ ხმა მტერობისა, სიძულილისა და ბოროტებისა, გარემოს იესოსა შეჭკრებობიან რჩეულნი გვამნი, გან-

ცხოველებულნი მისის საღმრთო სიყუარულითა და მშვიდობითა. ესენი
აწიან გრავნი საშუალ მკელთა, ვითარცა იტუვის მაცხოვარი. რჩეულთა
ამათ აქუსთ სხუა რჯული, სხუა სწავლა, სხუა საქმენი ესენი შეისწავ-
ბენ ზეციერისა თვისისა მოძღურისაგან მხოლოდ მას, რომელ არა ჟერ-
არს ძებნა სიმაღლისა, გარნა ჟერ-არს გაცისაგან სიყუარული თვთ მტერ-
თა, გურთხევა დამაწუკვართა და კეთილის ყოფა მოძულეთა. თუ რომ
ოღესმე მოხდებოდა ამა რჩეულთა ზირთა შორის წინააღმდეგი რადმე
ამა სწავლისა; მაშინ მოძღუარი სიყუარულისა მსწრაფად დაუმშვიდებდა
მათ ბოროტებით აღულებულს სულსა, განმეორებელი თვისის მცნებისა:
«ესე არს მცნება ჩუმი, რათა იყუარებოდეთ ურთიერთარს,
ვითარცა მე შეგიყუარენ თქვენს ».

უკეთუ მე ვარ ქრისტიანე, უკეთუ ვარ შვილი ქრისტეს ეკლესიისა,
მაშა ყოველნი სხუანი შვილნი მისის ეკლესიისა ჟერ-არს იუზენ ძმანი
ჩემნი არა მხოლოდ სიტყვით, არამედ გუფით, რომელი სავსე არს სი-
ყუარულითა. ჩვენს შხირად ვხმარობთ მრავალთა სიტყუათა და წოდება-
თა, რომელთაც განვაჩიკვთ ერთის ღირსებასა მეორისაგან; გარნა სიტ-
ყუა, რომელიც შეგვაერთებს ჩვენს ერთად, თითქმის გვაქუს დავიწუებუ-
ლი. სიტყუა ესე არს: ქრისტიანე, ქრისტეს მიერ საყუარელი ძმა ჩვენ-
ნი. რას ნიშნავს ესე? ნიშნავს მას, რომელ ქრისტიანეთა შორის არა
არს საკმაოდ ერთი მეორის სიყუარული, რომელი არს საფუძველი ქრის-
ტიანობისა. «საყუარელნი ვიყუარებოდეთ ურთიერთარს ». სადაც არა არს
სიყუარული, იქ არა არს ქრისტიანობაცა; მაშა-სადამე სადაც არა არს სი-
ყუარული, იქ არა არს არცა ჰატოოსნება, არცა ჭეშმარიტი ცხოვრება. რაში
მდგომარეობს ჰატოოსნება ანუ ჭეშმარიტი ცხოვრება ჩვენნი? მას შინა
რათა გამოვიწითვიდეთ გზათა უფლისათა, გუაქუნდეს წრთელი
განზრახუა და სურვილი, კეთილნი ქცევანი და წმიდა გრძნო-
ბანი. რომელშიაც არ არის სიყუარული, ის მკუდარია გონები-
თა, მკუდარია საქმითა, მკუდარია გრძნობითა.

მკუდარია გონებით, ამისთვის რომელ სრულებით მოუძღვრებულ-
დნ ძალნი მისის ცნობისანი და კელარ იკადრებს მაღლის გამოკუთქვა-
სა. ვისაც არა აქვს სიუწარული, იტყვის მოციქული, მან კერ იცნა ღმერ-
თი; ვინც კერ იცნობს ღმერთსა, მან არცა იცის რა, ამისთვის რომელ
ყოველგან და ყოველსა შინა არს ღმერთი, ყოველგან და ყოველსა შინა
არს სიბრძნე მისი და ძალი. ღმერთი თვით არს სიუწარული და ამის-
თვის შეიძლება ცნობა მისი მხოლოდ სიუწარულითა. « ენასადა თუ კაც-
თასა ანუ ანგელოსთასა ვიტყოდუ, გინა უწოდუ ყოველი საიდუმლო და
მეტნიერება და სიუწარული თუ არა მაქუნდეს, არავე რავარ ».

თუ რომ მეტნიერება ჩუქნი მკუდარია უსიუწარულოდ, მაშა რა უნ-
და ვსთქვათ საქმეთათვის ქრისტიანისა, საქმეთათვის რომელთაც საოუძ-
ვლად არა აქვსთ ქრისტიანობრივი სიუწარული? თუ რომ გული ჩემი
არ არის საკსეწრფელის სიუწარულითა, მე არ შემიძლიან უწოდოთავ-
სა ჩემსა ჭეშმარიტ მსახურად არცა ღმერთისა და არცა კაცთა. კაცი, რომ-
ელშიაც არ არის სიუწარული, ეკლესიაში ემსგზავსების ფარისეველსა,
სასოგადოებაში — მესვერესა. ოდეს წარდგების იგი წინაშე უფლისა სა-
კურთხეველისა და გულსა მისსა არა არს წმიდა ესე გრძნობა, მაშინ წარ-
სდგების იგი ყოველთაგან გაცალკეებულად, ამისთვის რომელ იგი სულით
განშორებულა ძმათაგან თვითა. უფალი არ მოგვითხოვს ჩუქნი ნივთიერ-
თა მსხვერპლთა; მისთვის სასიამოვნო არს მხოლოდ ერთი მსხვერპლი —
სული შემუსვრილი; არ ისმენს კაცისასა, რომელსაც ნაცულად სიმდაბლი-
სა აქვს გული ფიცხელი და სული უდრეველი. იგი არ შეისმენს არც კე-
დრებასა და არცა ღოცუასა მისსა, თუ რომ ჰირველ არ შესთხოვს ღმერ-
თსა, რათა დაუმდაბლოს მან გული ძალითა თვისის სამართლსა მაღლი-
სათა. თუ არ ჭეოფს ესრეთ, მაშინ იგი იქმნების მხოლოდ განმშორე-
ბული ფარისეველის ღოცვისა, რომელი უგულებელს ჭეო ზეცათა მამამან.

მხოლოდ ერთი ოდეს სიუწარული განაცხობელებს ყოველსა, ყოველსა
აძლეეს ძალსა, სიმტკიცესა და მშვენიერებასა; იგი შეთხზულ არს სხუა

და სხუა გვართა სათნოებათაგან, რომელთაგან თუთოეული შეადგენს სუ-
ლის სამკაულსა. « სიუწარული სულგრძელ არს და ტკბილ, სიუწარულსა
არა შუენ, სიუწარული არა მადლოინ, არა განლადნის, არა სარცხვინელ
იქმნის, არა ეძიებნ თავისასა, არა განრისხნის, — არად შერაცხის ბო-
როტი; არა უხარინ სიტრუვესა ზედა, არამედ უხარის ჭეშმარიტებასა ზე-
და; ყოველსა თავს იღებნ, ყოველი ჭრწამნ, ყოველსა ესავნ, ყოველსა მო-
თმენნ ». აქ არ შეგვიძლიან არ მოვიხსენოთ სიტყუანი ნეტარის აგვის-
ტინესი: « მხოლოდ სიუწარული გაქმნდეს და რაც გნებავს ჭქმენ ! »

რას არის ქრისტიანობრივი სიუწარული გულისათვის, რომელშია იგი
დანიერული? ის არის წყარო წმიდისა და სამარადისოღისა ნუგეშინის-
ტემისა. თუ რომ პირუთნებელად მივხედავთ მიხეცთა ჩუწნის მწუხარე-
ბისას, ვაებისას და სხუა და სხუა გუართა ჭირთა, რომელნიც არიან გა-
ნუშორებელნი სნეულებანი ჩუწნის სულისა; მაშინ შეუძლებელია არ ვი-
გრძნოთ, რომელ ესე ყოველი წარმოსდგების სიუწარულის შემტირებისა
გამო და თავის მოუწარების გარდამეტებისა. ჭეშმარიტს სიუწარულს ვერ
შეაჭირებენ ამ გუარნი სნეულებანი ამისთვის რომელ იგი თვით არს
ადმავსებელი გულისა და სულისა ზეციურის ნუგეშითა და მხიარულებითა.
სიუწარული მხოლოდ მაშინ ჭსწუხს და მტკიინულობს, ოდეს ჭხედავს მო-
უწასსა უბედურებით შებურობილსა, გარნა ჭპობს ლხენასა თვით ამ მტკიი-
ნულობასა შინა, თუ რომ არ ძალ-უძს სხუა ფრივ მიტემა შემწეობისა.

ვინ ჩუწნგანი არა გრძნობს, რომელ სიუწარული არს პირველი და
ჭეშმარიტი საუნჯე თუთოეულისა კაცისათვის. ქრისტიანე უსასუილოდ
მიიღებს მას ყამსა თვისის ემბაზიდგან სულიერად აღმოშობისასა, ამის-
თვის რომელ სული წმიდა უხვად მიჭუენს სიუწარულსა გულსა მისსა.
თავის მხრით რას უნდა ჭქმნას კაცმან? ცდილობდეს რომ არ დაეშრიტოს
მას ნიჭი ესე მცონარებისაგამო თვისისა; ჯერ-არს მისა მარადის იყოს
მტკეულად თავის გულისა და არ უტეკებდეს შესვლად მას შინა არა წმი-
დათა ვნებათა, რომელნი სიუწმით სდევნიან კაცსა, საშუალ ამარებათა,
მცბიერებათა, ბოროტებათა და მზაკუწარებათა სოფლისათა ადვილად შე-

საძლად აქვს განჭქრეს გულში სიყუარული; ამისთვის მოკვალენი ვართ კცდი -
ლადდეთ თუთაუულსა დღესა აღაჩინებსას თუხ შორის წმიდისა ამის
ქრისტისანობრივის გრძნობისასა, რათა მით ღირს ვიქმნეთ უფლის ჩუჭ.
ნისა იესო ქრისტეს სიყუარულისა. ამინ. —

ი. სულხანოვი.

სხუა და სხუა აძბავი.

—საქარტულს იმერეთის სინოდის კანტონის წარდგინებით, უწმიდესმა სინოდმა დაუნიშნა 6-სა ამ წლის აპრილს ტფილისის სემინარიის უბიტელს ა ლ ე ქ ს ი ზ ა კ ლ ო კ ს კვარტირის ფული 150 მან. წელწადში საქარტულს საეკლესიო ხაზინიდგან.

—ხელმწიფე იმპერატორმა, ერთგულად სამსახურისა და შრომისათვის სასულიერო უწყებაში, ყოვლად-უმოწყალებად უბოძა ტფილისის სემინარიის უბიტელს თ ე ო დ ო რ ე ჭ ა კ ო რ ს კ ი ს, თანახმად უუ. მინისტრების გარდაწვეტილობისა, წმიდის სტანისლავის მეორე ხარისხის ო რ დ ე ნ ი.

—მოთხოვნებისა-მებრ სპარსეთში მეოფის რუსეთის ზოსლანიკისა, ხელმწიფე იმპერატორმა უმაღლესად ბრძანა დანიშნა ტეგერანში, იქარტის ზოსლანიკის სასახლის ეკლესიისა-თვის სამუდამოდ ერთისა მღუდლისა და ორსა პრიეტნიკისა და განწესება მათ-თვის ჯანაგირად 500-სა ოქროსა, —და უწმიდესის სინოდის უქაზით 10-სა წარულის ივნისიდგან № 2809 მღუდლად ზემო-აღნიშნულისა ეკლესიისა დანიშნა ტფილისის სასულიერო სასწავლებელის უბიტელი მღუდელ-მონაზონი ა ნ ტ ო ნ ი.

—კე-სა დღესა აპრილსა, ჩუად-სა წელსა, ყოვლად-უმოწყალებად დაჯილდოებულ იქმნენ სასულიერო წოდებაში სამსახურისათვის შემდ-

გომნი სამღუდელ ზიწნი, საქართუშ ღო-იმერეთის კანტონის და ექსარ-
ხისის უწყებაში მყოფნი.

I. მეორე ხარისხის წმიდის ანნის ორდენითა:

ტფილისის ქალაქის, ქაშუშთის წმიდის გიორგის ეკკლესიის დეკან-
ოზი გ რ ი გ ო ლ ჭ რ ე ლ ა ე კ ი.

II. კულის ჯურებითა, სინოდიდგან გამოცემულითა:

ცაგერის ეკკლესიის დეკანოზი ლ ა კ რ ე ნ ტ ი ნ ე მ ს ა ძ ე, ტფი-
ლისის ქალაქის, წმიდის მარინეს ეკკლესიის მღუდელი ზ ლ ა ტ ო ნ
ე ლ ი ე კ ი, ელისავეტზოლის ქალაქის დეკანოზი გ რ ი გ ო ლ ბ ა ს ი ა-
ნ ო ვ ი.

III. კამილაზკებითა:

გორიანკოდის სტანიცის, თერგის ყაზახის ჯარის მღუდელი კ ა ს ი-
ლ ი შ ა დ რ ი ტ ო ვ ი, ალექსანდრეს სტანიცის, ყუბანის ყაზახის
ჯარის მღუდელი თ ი ლ ი ვ ვ ე ლ ი უ ბ ო მ უ დ რ ო ვ ი, ახალციხის
ღუთის-მშობლის მიძინების სობოროს მღუდელი ი ო ა ნ ე ა ნ დ რ ე ე-
ვ ი, ტფილისის ანჩისხატის სობოროს მღუდელი გ რ ი გ ო ლ ზ ა ვ-
ლ ი ე კ ი, თელავის უესლის, სოფლის იყალთოს მღუდელი ე გ ნ ა ტ ე
მ რ ე კ ლ ო ვ ი, გორის უესლის, სოფლის ქარელის მღუდელი ს ო-
ლ ო მ ო ნ ხ ა რ ა ტ ო ვ ი, ტფილისის სიონის სობოროს მღუდელი
ზ ა ვ ლ ე კ ო რ ო ლ ე კ ს კ ი, ბაქოს გუბერნიის, სოფლის ალტი-ალა-
ხის მღუდელი ზ ე ტ რ ე მ ე ლ ი ო რ ა ნ ს კ ი, მარტვილის სობოროს
მღუდელი ზ ე ტ რ ე მ ო წ ე რ ე ლ ა, ბანჯის წმიდის გიორგის
ეკკლესიის მღუდელი ს ი მ ო ნ ხ ა რ კ ვ ი ა ნ ი, ვარძიის ღუთის-მშობ-
ლის ეკკლესიის მღუდელი ნ ი კ ო ლ ო ზ ა ნ თ ა ძ ე.

IV. სკუფიები:

ნოკოტოქსენსტკესის სტანიცის, ყუბანის ყაზახის ჯარის მღუღე-
 ლი ალექსანდრე ვინოგრადოვი, ნოკოტოქსენსტკესის სტა-
 ნიცის, იმავე ჯარის მღუღელი ანდრია გოლოუბინსკი, სერგი-
 ევის სტანიცის, იმავე ჯარის მღუღელი მიხაილ ტერნოვსკი,
 ნოკოტოქსენსტკესის სტანიცის, იმავე ჯარის მღუღელი გრიგოლ გენე-
 რეოვი, გორის უეზდის, სოფლის ბეჭამის მღუღელი ალექსი
 ციციკოვი, თუშეთის და ფშავის უეზდის, სოფლის თიანეთის
 მღუღელი ილარიონ ელიოვი, ტფილისის ქალაქის, ქაშუტ-
 თის წმიდის გიორგის ეკლესიის მღუღელი სოლომონ ელიო-
 ვი, თავადთა ორბელიანების სასახლის ეკლესიის მღუღელი პეტ-
 რე იმინაძე, თელავის ღუთის-მშობლის მიძინების სობორის მღუღე-
 ლი იერემია ხიჩსელოვი, ტფილისის უეზდის, სოფლის
 მანტყოთის მღუღელი თომას ბერიკი, თელავის უეზდის, სოფ-
 ლის უვარელის მღუღელი ევსტაფი დვინიკი, გორის უეზ-
 დის, სოფლის ატენის მღუღელი დიმიტრი დაკიდოვი, გო-
 რის უეზდის, სოფლის ჭალის მღუღელი გრიგოლ კაჩბელო-
 ვი, ჩუბურისხიდის სამუცხაყანოს მრევლის მღუღელი ივანე ბობო-
 ნაძე, მახხინის ოსეთის სამრევლოს მღუღელი დავით ალდაძე,
 ბაშკოიურტოვის ოსეთის სამრევლოს მღუღელი ნიკოლოზ ხა-
 რევი, კახის ინგოეთის სამრევლოს მღუღელი დიმიტრი
 გოგოვი, ალიბეგლიანის ინგოეთის სამრევლოს მღუღელი ხა-
 რიტონ აბელი, სიღნახის უეზდის, სოფლის ვაქარის მღუღე-
 ლი ილარიონ ანაბოვი, სიღნახის უეზდის, სოფლის ბოდ-
 ხისხევის მღუღელი დიმიტრი ბეგოვი, სუფუნის ეკლესიის
 დეკანოზი ნიკოლოზ ხოშტარია, დღნორის ეკლესიის მღუღე-
 ლი გიორგი ასათიანი, ხორშის მაცხოვრის ეკლესიის მღუღე-
 ლი მიხაილ გუასალია, ფოთის ალექსანდრე-ნევის ეკლესი-

ის მღუდელი იოანე ხოშტაძის, კორწის ეკლესიის მღუდელი
იოანე გუტოლია, ჭავჭავაძის ეკლესიის მღუდელი ეგნატე
სვანიძე, ზემოჭებათის ეკლესიის მღუდელი იესე ჯორჯენაძე.
სამების ეკლესიის მღუდელი იოანე ტყეშაძე, ბახვის ეკლესიის
მღუდელი იოანე ქიქოძე, ითხვისის დეკანოზი დავით წიკე-
თელი, სადმელის წმიდის გიორგის ეკლესიის მღუდელი ჰეტრე
შაჩაბიძე, ფარცხვანაყანევის ეკლესიის მღუდელი ნიკოლოზ
ნუცუბიძე, ტფილისის ქალაქის სამების ეკლესიის მღუდელი ნიკო-
ლოზ აბდიაშვილი.

კე-სა აგვისტოსა ამა ჩუად სა წ. მობრძანდა ტფილისში უოკლად-
სამღუდელთა სოფოლია, ეპისკოპოსი ნიკოლოზი, ვიკარი
ქერსოვნეთის ეპარქიისა. — მიზეზსა და სხუასა გარემოებასა მისის უოკ-
ლად-სამღუდელთა მობრძანებისასა ჩუქნის ყუჩნადის მკითხველნი
სტინბენ შემდგომთა წიგნებთაგან.

ლ-სა ამავე წლის აგვისტოსა მალაღ-უოკლად-უსამღუდელთა მან სა.
ქართუჭლთა ექსარქოსმან, ანხიუპისკოპოსმან ევსევიმ აგუროსა გუგიაში
(ტფილისში) ახლად აშენებულ ეკლესიას წმიდა ალექსანდრე ნეკის
სახელებად, და შემდგომად ამისა გაისხნა იქ ახალი პრინციპი, რომე-
ლიც მიეტა ტფილისის კალაბნის ეკლესიის დეკანოზს შაქაძის
მეტოდოვს.

რედ.

О

ВАЖНОСТИ ДОМАШНИХЪ МО- ЛИТВЪ. (*)

Вся жизнь Христіанина должна быть непрестанною молитвою къ Богу или непрерывнымъ поклоненіемъ Ему въ духѣ и истинѣ. Сіе внушалъ своимъ послѣдователямъ Господь нашъ Іисусъ Христосъ (Лук. 18, 1); тоже повторяли Его св. Апостолы (1 Сол. 5, 17). Но есть на землѣ предметы, которые, по разнымъ причинамъ настоящаго нашего состоянія, естанавливаютъ на себѣ наше вниманіе; поэтому св. Церковь внушаетъ намъ по крайней мѣрѣ нѣкоторые часы преимущественно посвящать на домашнюю молитву, — возносить къ Богу наше сердце, исполненное скорби или радости, надежды или благодарности, и взывать ко Всеблагому о помощи или славить Его имя. Сіи часы суть — утро и вечеръ, — часы, когда мы принимаемъ пищу, когда мы приступаемъ къ занятіямъ и оканчиваемъ оныя.

(*) Сія статья принадлежитъ перу покойнаго профессора тифлисской дух. семинаріи, свящ. магистра В. Троицкаго, — и желая сохранить въ потомствѣ память о достойномъ профессорѣ, коего природныя дарованія обѣщали въ немъ ревностнаго и полезнаго дѣятеля особенно по церковно-библейской исторіи, мы съ удовольствіемъ помѣщаемъ его статью въ нашемъ журналѣ.

Ред.

Благодаря Провидѣнію, которое печется о нашемъ спасеніи, мы среди себя не встрѣчаемъ людей, которые бы явно возставали противъ благочестиваго обычая—молиться утромъ и вечеромъ, прежде и послѣ стола, предъ началомъ дѣла и по окончаніи. Съ юныхъ лѣтъ, подѣ надзоромъ отца и матери, мы научаемся—молитвою начинать день и оканчивать, съ молитвою приступать къ столу и отходить отъ него, молитвою освящать начало и конецъ дѣла, и отъ сего благочестиваго обычая мы не отступаемъ въ продолженіи цѣлой жизни.—Впрочемъ мы часто совершаемъ сіи молитвы только по одному обычаю; часто слишкомъ сокращаемъ для нихъ время, или молимся такъ, что устами чтимъ Бога, сердцемъ же далеко отстоять отъ Него.—

Для возбужденія и поддержанія въ себѣ ревности къ болѣе правильному совершенію домашнихъ молитвъ, мы раскроемъ по порядку важность молитвъ: 1) утреннихъ и вечернихъ, 2) прежде и послѣ стола, 3) предъ началомъ дѣла и по окончаніи его. Для сей цѣли покажемъ, *со первыхъ*, что сіи молитвы важны сами въ себѣ, и *со вторыхъ*, имѣютъ благотворное вліяніе на усовершеніе нашей нравственной жизни.

I.

О важности молитвъ утреннихъ и вечернихъ.

а) Какъ важны сами въ себѣ молитвы утреннія и вечернія?

Утреннее время само по себѣ дѣлаетъ важною для насъ молитву. По пробужденіи отъ сна возносить умъ и сердце къ Богу, Творцу

своему, славословить Его и изливать предъ Нимъ чувства благодарности за благодѣянiя—есть самый естественный долгъ разумной твари—человѣка. И всегда, конечно, должно славословить и благодарить Бога; такъ какъ Его благодѣянiя непрестанно изливаются на насъ. Но утромъ начинается какъ-бы новый малый перiодъ нашей жизни,—новый рядъ благодѣянiй Божiихъ. Первые лучи солнечнаго свѣта напоминаютъ намъ о сихъ благодѣянiяхъ и вмѣстѣ о томъ высшемъ духовномъ свѣтѣ, которымъ должна просвѣщаться наша душа. По-сему-то преимущественно въ утреннее время, какъ-бы въ началѣ новой жизни, намъ должно обращаться къ Верховному Началу жизни—Богу.—И въ нашей душѣ, если мы внимательно наблюдаемъ за ея движенiями, въ утреннее время особенно замѣтно внутреннее влеченiе—вознести моленiе къ Существу Высочайшему, единому безконечному Источнику жизни и свѣта.—Если мы внимательно присматриваемся въ утреннее время къ мiру внѣшнему, то замѣчаемъ, что и въ великомъ храмѣ природы видимой утро сопровождается великолѣпнымъ зрѣлищемъ, располагающимъ нашу душу къ молитвѣ; что и существа неразумныя, чувствующiя жизнь, пробуждаясь, какъ-бы спѣшатъ принести благодаренiе Подателю жизни; что самая неодушевленная природа, обновленная ночнымъ покоемъ, какъ-бы воздастъ честь Создателю своимъ утреннимъ великолѣпiемъ. Если же существа низшия человѣка, свойственнымъ себѣ образомъ, прославляютъ Творца вселенной (Пс. 103, 1; 18, 1); то тѣмъ болѣе человѣкъ долженъ посвящать первыя свои мысли и чувствованiя Богу, славить и благодарить Его. Такъ св. Златоустъ на слова 5 псалма: *завтра услыши гласъ мой*,—говорить: «Давидъ въ началѣ дня давалъ начатки (дня) Богу; ибо, продолжаетъ Олъ, *подобаетъ предварити солнце на благодаренiе Тебѣ (Богу) и къ востоку свѣта Тебѣ поклонитися* (Прем. Сол. 16. 28). Ты не позволяешь тому, кто ниже

тебя, и царю воздать честь прежде себя: а теперь при восходѣ солнца самъ спишь и уступаешь первое мѣсто твари, — не предваряешь ни одной твари, созданной для тебя и не благодаришь Его (Бога), но, вставая утромъ и умывая лице, не радишь о чистотѣ души ».

Подобнымъ образомъ, и вечернее время само по себѣ дѣлаетъ для насъ весьма важною молитву. Вечеръ въ природѣ внѣшней, есть одно изъ тѣхъ поразительнѣйшихъ явленій, кои сами собою способны поставить человѣка въ молитвенное расположеніе. По захожденіи солнца и неодушевленные творенія и неразумныя животныя преклоняются на лоно всеобщей жизни природы, для того, чтобы почерпнуть оттуда новыя силы для жизни; всюду водворяется безмолвная тишина; надъ головою человѣка зажигаются безчисленныя звѣзды, какбы возвышенные свѣтильники, и человѣкъ, обязанный разумнымъ служеніемъ Богу, остается какбы одинъ въ великомъ нерукотворенномъ храмѣ природы видимой; — не должно ли ему пасть и поклониться Творцу вселенной и Отцу — человѣковъ? И дѣйствительно, у кого изъ насъ чувство очищено и оживлено религіею, мысль просвѣтлена для свободнаго размышленія о безконечныхъ совершенствахъ Божіихъ: тотъ найдетъ въ себѣ непреодолимсе и отрадное желаніе излить смиренныя чувства славсловія предъ Богомъ. Но кромѣ сего въ продолженіи дня на насъ непрестанно изливаются благодѣянія Божіи, необходимыя для жизни тѣлесной и духовной; самое продолженіе дневнаго нашего бытія есть одно изъ величайшихъ даровъ безконечной благодати Божіей. Посему не должны ли мы, по окончаніи одного изъ малыхъ періодовъ нашего существованія, обратиться къ Богу съ благоговѣйною благодарственною молитвою за блага минувшаго дня? — *Въ ношехъ воздвигите руки ваша во святая и благословите Господа,* — взываетъ Псалмопѣвецъ (Псал. 133, 2). Такимъ образомъ самое время опредѣляетъ,

сколь важна и необходима для насъ молитва утренняя и вечерняя. —

Сю важность молитвъ утреннихъ и вечернихъ показываетъ и древность совершенія ихъ.

Благочестивое обыкновеніе — возсылать утромъ и вечеромъ молитву къ Богу — существовало еще между чадами церкви Ветхозавѣтной. Это можно видѣть изъ примѣра пророка Давида. Хотя кроткая душа Давида непрестанно стремилась къ Богу вѣчному и живому и *благословляла Господа на всякое время* (Псал. 33, 2); но утро и вечеръ были для него такими временами, въ которыя преимущественно вознесалъ ко Господу стеланія сѣтующей души своей: *всцерь и заутра и полудне повѣмъ и возвѣщу и услышитъ Господь гласъ мой* (Псал. 54, 18. ср. 87, 14; 118, 148). Подобнымъ образомъ и пророкъ Даніиль въ чужой землѣ обращалъ взоръ и сердце къ Иерусалиму, въ которомъ Иегова избралъ жилище себѣ, преклонялъ колѣна три раза въ день, молился и благодарилъ Бога своего.

Сии примѣры св. мужей Ветхозавѣтной Церкви много говорятъ за важность молитвъ утреннихъ и вечернихъ, но еще важнѣе сихъ примѣръ Божественнаго ходатая нов. завѣта, Господа нашего Исуса Христа и Его ближайшихъ послѣдователей. Изъ исторіи Евангельской мы видимъ, что Господь нашъ Исусъ Христосъ въ утренне и вечернее время удалялся въ уединенное мѣсто для молитвы. Такъ Евангелистъ Маркъ замѣчаетъ, что на другой день, послѣ того какъ Господь исцѣлилъ тещу Симонову, Онъ, вставъ рано, удалился въ пустыню для молитвы: *и утро нощи сущей зѣло воставъ, изыде, и иде въ пусто мѣсто, и ту молитву дѣяше* (гл. 1, 35; Лк. 4, 42). Далѣе, изъ исторіи Евангельской видимъ, что Господь непосредственно послѣ того, какъ Онъ пятыю хлѣбами и двумя рыбами насытилъ пять тысячъ людей, вечеромъ пошелъ на гору помолиться (Мф. 14, 23; Мар.

6, 46. Иоан. 6, 15). Подобнымъ образомъ упоминается, что Господь цѣлую ночь посвящалъ на уединенную молитву (Лук. 5, 16, 6, 12, 9, 28; Мат. 14, 13).

Далѣе Св. Апостолы и ученики Господни и ихъ послѣдователи, безъ сомнѣнія по примѣру Господа, утреннее и вечернее время преимущественно посвящали на молитву. Когда Евангелистъ Лука говоритъ, что Св. Апостолы Иисуса Христа, съ Его пресвятою матерію, собирались въ горницѣ Иерусалимской *и бяху терпяще единодушно въ молитвъ и моленіи* (Дѣян. 1, 14; см. 2, 42), то конечно они изливали свой сердца къ возлещемуся Господу особенно при началѣ дня и ночи, повѣряли Ему свою жизнь и пресли охранять малое свое общество отъ враговъ видимыхъ и невидимыхъ.

Въ послѣдующее время члены Церкви Христовой, соединенные тѣснѣйшими узами любви христіанской и стѣсняемые отъ вѣ невѣрными, въ утреннее и вечернее время, днемъ и ночью, совершали свои молитвы большею частію цѣлыми обществами. У нихъ были общими—чувства радости и благодарности къ Господу,—желанія и надежды; а потому они хотѣли въ совокупной молитвѣ возносить къ Господу одно сердце, исполненное славословія и благодарности къ Нему, какъ одну чистѣйшую и пріятнѣйшую жертву. Посему-то тѣ, которые изображали благочестивую жизнь первенствующихъ христіанъ, болѣе говорятъ намъ объ общественныхъ ихъ молитвахъ въ утреннее и вечернее время.

Впрочемъ упоминаютъ и о молитвахъ при началѣ и концѣ дня собственно частныхъ или домашнихъ — Въ III вѣкѣ св. Кипріанъ сказавъ, что часы—первый, третій, шестой и девятый издревле посвящаемы были Христіанами на молитву, продолжаетъ: «ибо долж-

но молиться и утромъ и вечеромъ». (а) Въ IV вѣкѣ о частномъ обычаѣ Христіанъ молиться, когда наступаетъ ночь и зажигаются свѣчи, говоритъ Св. Василій Великій такъ: «Отцамъ нашимъ за- благоразсуждалось не съ молчаніемъ благость вечерняго свѣта при- мати, но какъ только явится, благодарити ». (б) Подобнымъ обра- зомъ блаженный Іеронимъ говоритъ объ утренней и вечерней мо- литвѣ, какъ уже всѣмъ извѣстной: «всякой знаетъ, говоритъ онъ, третій часъ, шестой, девятый, также утро и вечеръ », т. е. вся- кой знаетъ обязанность молиться въ сіи времена (в). Тоже видно изъ увѣщаній, какія давали отцы Церкви Христіанамъ своего вре- мени. св. Златоустъ, увѣщивая Христіанъ къ прилежной и про- должительной молитвѣ примѣромъ святыхъ мужей, продожаетъ: « я желалъ бы, чтобы такъ всегда было и между вами; если не всег- да, то покрайней мѣрѣ — много разъ; если же не много разъ, то покрайней мѣрѣ нѣсколько разъ, покрайней мѣрѣ — въ утреннее и вечернее время » (г). Бл. Іеронимъ подобнымъ образомъ убѣждалъ од- ного христіанскаго отца семейства научать своимъ примѣромъ дѣ- тей молиться утромъ и вечеромъ: «дѣтя, говорилъ онъ, должно и въ началѣ дня приучаться вставать для молитвы и пѣнія, и опять вечеромъ, когда зажигается огонь, приносить Господу вечернюю жертву ». (д)

И такъ важность молитвъ утреннихъ и вечернихъ находятъ для себя опору въ примѣрѣ Іисуса Христа и всѣхъ первенствующихъ Христіанъ, сіявшихъ чистотою благочестія христіанскаго.

а) Serm. VI. orat. Domin.

б) Кн. о Св. Духѣ Гл. 29.

в) Ad Evxtochiam. Virginem.

г) Hom. XXII in Ep. ad Hebr.

д) Epis. ad Rog.

б) Какое благотворное вліяніе имѣютъ молитвы утреннія и вечернія на нашу нравственность?

Обратимъ сперва вниманіе на спасительныя дѣйствія молитвы утренней на нравственную жизнь. Богъ даруетъ намъ день для совершенія добра въ продолженіи его; всѣ наши занятія имѣютъ нравственную цѣну и отношеніе къ вѣчной жизни. Но все наше дневное поведеніе много зависитъ отъ той настроенности, какую душа получаетъ въ началѣ дня. Мы болѣе совершаемъ добрыхъ дѣлъ, болѣе живемъ для вѣчности въ тотъ день, который начали усердною молитвою къ Богу. Наблюдая надъ движеніями нашей души, мы можемъ замѣчать, что, когда нѣсколько времени душа занималась святыми мыслями и чувствованіями, противоположныя мысли и чувствованія сами собою ослабляются и подавляются и душа не скоро, по крайнѣй мѣрѣ, не вдругъ переходитъ къ симъ послѣднимъ;—святсе само по себѣ побуждаетъ душу бодрствовать надъ самой сабою. Такое дѣйствіе производитъ на душу усердное, отъ смиреннаго сердца возносимсе, утреннее моленіе къ Богу. Кто наблюдалъ за собою, тотъ согласится, что мы бываемъ болѣе внимательны къ своимъ мыслямъ, чувствованіямъ и желаніямъ и болѣе крѣпкими въ духовной жизни въ тотъ день, утро котораго душа проводила въ сладкой для нея молитвенной бесѣдѣ съ Богомъ, освѣжилась и укрѣпилась росю благодати Его. Тогда мы помнимъ, что начали день съ Богомъ и для Бога, и стараемся, по возможности, жить въ продолженіи дня для Бога—стараемся въ самомъ началѣ подавлять мрачныя мысли, нечистыя чувствованія и желанія. И въ этотъ день мы особенно бываемъ способны удерживать непрестанное молитвенное расположеніе духа.—Также молитва утренняя хранитъ насъ отъ грѣховъ противъ нашихъ ближнихъ. Богъ нашъ есть *Богъ мира* (1 Сол. 5, 23); къ нему нельзя обращаться съ

враждующимъ духомъ. Мысль, что въ началѣ дня мы возносили моленіе къ своему Создателю и Отцу всѣхъ человѣковъ и Господу Иисусу Христу, примирившему насъ съ Богомъ и другъ съ другомъ, можетъ удерживать насъ отъ оскорбительныхъ словъ и поступковъ въ отношеніи къ ближнимъ; — тогда мы болѣе бываемъ способны жить какъ братья о Христѣ, какъ возлюбленные дѣти одного Отца небеснаго.

Такое благочестивое настроеніе нашего духа, конечно, поведетъ насъ въ продолженіи цѣлаго дня къ дѣламъ добрымъ и полезнымъ. Но утрення молитва ускоряетъ и успѣхъ въ совершеніи сихъ дѣлъ. Когда, съ разсѣяніемъ мрака физическаго, лучшія силы и чувства души восходятъ выше мрака земныхъ помысловъ и соединяются въ одной утренней молитвѣ къ Богу; то естественно, что онѣ и въ продолженіи занятій будутъ дѣйствовать живѣе и стройнѣе. И если внимательно будемъ замѣчать, то увидимъ, что умственные силы нашей души, въ началѣ дня очищенная молитвою, бываютъ быстрой и проницательнѣе, сердце исполняется горячею любовію къ добру, — и воля получаетъ большую крѣпость и рѣшительность къ совершенію добрыхъ дѣйствій. Послѣ утренней молитвы даже самыя внѣшнія чувства правильнѣе передаютъ впечатлѣнія и какъ-бы сами собою убѣгаютъ отъ предметовъ, пагубныхъ для чистоты нравственной, — убѣгаютъ потому, что душа, которая смотритъ чрезъ внѣшнія чувства на міръ видимый, бываетъ чище, и устремляется къ горнему. «Если ты предпослешь молитву дѣйствию, говоритъ св. Ефремъ, и вставая съ ложа, молитвою начнешь первыя свои движенія, то грѣху не будетъ входа въ душу». (а) И такъ если важно для насъ, когда нѣсколько минутъ, проведенныхъ утромъ въ усердной и внимательной молитвѣ къ Богу, даютъ

а) S. Ephrem. tom. I. Serm. de orand. Deo.

намъ иногда провести цѣлый день съ пользою для души: то сколько важна молитва, каждодневно повторяемая такимъ образомъ, когда она послужитъ къ укрѣпленію навыка или любви, мужества и терпѣнія въ совершеніи добрыхъ и полезныхъ дѣлъ!

Но утренняя молитва, препятствуя возникать во глубинѣ души нечистымъ помысламъ въ продолженіи дня, служитъ крѣпкимъ оружіемъ и противъ различныхъ искушеній, воздвигаемыхъ невидимымъ врагомъ нашего спасенія. По ученію слова Божія, *дiаволь, яко левъ рыкающій, ходитъ, иекій кого поглотити* (1 Петр. 5, 8). Онъ старается на каждомъ шагу ставить намъ камни претыканія, — и посредствомъ предметовъ внѣшнихъ и непосредственно старается внушать намъ нечистые помыслы и пожеланія. Но душа при той внимательности и крѣпости, какія она получаетъ въ утренней молитвѣ, уже удобно можетъ уразумѣвать приближеніе духа злобы; для свѣтлыхъ очей души уже издали прѣмѣтны мрачные помыслы и пожеланія, внушаемые темными силами. Кроме того, послѣ утренней молитвы мы въ продолженіи дня дѣйствуемъ съ большимъ упованіемъ на Бога, будучи увѣрены, что Всемогущій избавитъ насъ *отъ стрѣлы, летящей во дни, отъ нечаяннаго нападенія* (по перев. LXX) *и быса полуденнаго* (Псал. 90, 5). Посему мы сами становимся мужественными и терпѣливыми при отраженіи нападеній силъ темныхъ. — Поелику же по распоряженію всеблагаго Промысла добрые Ангелы охраняютъ насъ на всѣхъ путяхъ и внушаютъ нашей душѣ благія мысли и чувствованія: то опять душа, которая въ началѣ свсей дневной дѣятельности очищается молитвою, удобнѣе принимаетъ свѣтъ, проливаемый на нее изъ міра высшихъ, свѣтлыхъ духовъ. «Нужно и въ продолженіи всего дня памятовать о Богѣ, говорить св. Златоустъ къ Антиохійцамъ; поелику же вы всегда подвержены заблутамъ и развлекаетесь житейски-

ми попеченіями: по крайней мѣрѣ помните о Богѣ на ложахъ вашихъ и въ утреннее время размышляйте о Немъ. Если мы въ утреннее время будемъ размышлять о Богѣ, то съ большею крѣпостію будемъ приступать къ дѣламъ. Если мы въ утреннее время прежде всего умолюемъ Бога нашего молитвою; то мы не будемъ имѣть никакого врага; если даже ты будешь имѣть врага, то посмѣешься (надъ нимъ), имѣя милостивымъ къ себѣ Бога » (а).

Какъ утренняя молитва имѣетъ весьма благотворное вліяніе на улучшеніе нашей нравственности, такъ и вечерняя. Сонъ дарованъ намъ для успокоенія и обновленія силъ души и тѣла, утомленныхъ разнообразными дневными занятіями. Отсюда понятно, что отъ спокойствія во время сна зависитъ бодрость и живость силъ тѣлесныхъ и душевныхъ и даже правильность послѣдующихъ дѣйствій въ состояніи бдѣнія. Но спокойствіе или безпокойство во время сна не зависитъ ли въ свою очередь отъ правильности или неправильности нашего поведенія въ продолженіи минувшаго дня? — Мы знаемъ по внутреннему опыту, что во время сна душа часто повторяетъ дѣйствія минувшаго дня, и, если производитъ новыя представленія, то почти всегда образуемая изъ тѣхъ, какія были у насъ въ бодрственномъ состояніи. Отсюда не удивительно, что добрыя, святыя мысли и чувствованія, отрадные для души въ бодрственномъ состояніи, и сонъ дѣлаютъ для насъ сладостнымъ и мирнымъ, подобнымъ сну дитяти съ крѣпкими чувствованіями и желаніями. Равнымъ образомъ не удивительно, что разстройство между высшими и низшими силами души, тягостное для нея въ состояніи бдѣнія, продолжится и во время сна; что упреки совѣсти за худыя поступки, порочныя чувствованія и желанія будутъ отзываться

а) Rom. XIV in Epist. ad Hebr.

ся и во время сна. И действительно, частыя и безпокойныя стѣнанія и движенія во снѣ чловѣка съ душею, растерзанною низкими страстями, не означаютъ ли того, что его тяготятъ страшныя грозы? Мрачный, дикій взглядъ его по пробужденіи, недовольство самимъ собою, неозначаютъ ли того, что время успокоенія было для него временемъ мученія? Подлинно такой чловѣкъ встаетъ отъ сна съ душею и тѣломъ не обновленными и укрѣпленными, а еще болѣе ослабленными. Послѣ сего можно ли ожидать, что онъ въ продолженіи наступающаго дня совершитъ что-нибудь доброе и полезное?—И такъ если наше дневное поведеніе имѣетъ такое вліяніе на спокойствіе сна, а сіе послѣднее на послѣдующую нашу дѣятельность: то изъ сего видно, сколь важна вечерняя молитва для нравственной жизни.

Но во время сна укрѣпляются и обновляются не однѣ силы тѣлесныя и душевныя, но и произведенія силъ души, т. е. мысли, чувствованія и желанія. Какъ въ тѣлесномъ нашемъ организмѣ во время сна принятая пища быстро превращается въ сокъ и кровь, послѣ чего наше тѣло на слѣдующій день является съ новою силою и крѣпостію въ дѣятельности: такъ и въ силахъ души происходитъ нѣчто подобное. Представленія, которыя мы получали отъ внѣ, мысли, чувствованія и желанія, которыя родились внутри насъ, во время сна какъ-бы претворяются въ жизнь души и на слѣдующій день являются съ болѣею крѣпостію.—Если благочестивыя мысли, чувствованія и желанія болѣею частію у насъ подавляются суетными заботами и потому мы рѣдко сознаемъ ихъ укрѣпленіе въ продолженіи ночнаго покоя: то напротивъ можно примѣтить, что, если мы въ извѣстный день уступили въ душѣ мѣсто порочнымъ страстямъ и дѣйствовали подъ ихъ вліяніемъ, мы на другой день подъ вліяніемъ тѣхъ же страстей дѣй-

ствуемъ уже съ большею рѣшительностію; голосъ совѣсти тогда менѣе слышенъ. Такъ — ростокъ зла, едва примѣтный въ тотъ день, въ который посѣяно, на слѣдующее утро является болѣе крѣпкимъ растеніемъ, которое, еще спустя нѣсколько времени, искоренить будетъ очень трудно! — Такимъ образомъ, время, назначенное св. Церковію для приготовленія ко сну, рѣшаетъ что, чтобы глубже напечатлѣлись и остались надолго или навсегда въ хранилищѣ души добрыя или худыя произведенія силъ ея. Если мы сѣ время проводимъ въ молитвѣ и сердечномъ сокрушеніи о грѣхахъ: то молитва, изгоняя изъ души преступныя чувствованія и желанія, проясняетъ, оживляетъ и даетъ окрѣпить въ душѣ во время ночнаго покоя мыслямъ благочестивымъ, чувствованіямъ и желаніямъ безукоризненнымъ, которыя иногда среди дневной разсѣянности, незамѣтно для насъ самихъ возникаютъ въ душѣ.

Наконецъ, во время сна, когда внѣшнія чувства, чрезъ которыя душа смотритъ на міръ матеріальный, закрываются, душа становится въ близкомъ общеніи съ міромъ высшихъ духовъ и открываетъ себя ихъ непосредственному вліянію. По ученію св. Церкви, духи добрые, свѣтлые, по распоряженію благаго Промысла, бодрствуютъ надъ нашею душою, охраняютъ ее отъ искушеній со стороны немощной плоти, и, если она способна, озаряютъ высшимъ свѣтомъ вѣденія. Святые мужи преимущественно во время сна получали для себя и для другихъ спасительныя наставленія изъ міра духовнаго. Но, съ другой стороны, и темныя силы сатанинскія, по свидѣтельству мужей, опытныхъ въ духовной жизни, стараются особенно во время сна представить душѣ образы гнусныхъ предметовъ и внушать преступныя мысли, чувствованія и желанія. Самъ Господь Іисусъ Христосъ сказалъ: *спящимъ чело-
вѣкомъ, прииде врагъ его (діаволь), и вся плевелы посре-
дѣ пшени-*

цы, и отъиде (Мо. 13, 25).—Пусть большая часть нечистыхъ ночныхъ призраковъ производится отъиѣ, отъ врага нашего спасенія и во время безсознательнаго состоянія души: но приливъ ихъ со стороны необходимо предполагаетъ расположеніе души къ чуждому внушенію въ бодрственномъ состояніи; силы темныя, болышую частію, могутъ приступать свободно только къ той душѣ, которая при свѣтѣ дня занималась мрачными помыслами и расположила себя къ принятію подобныхъ помысловъ со стороны. При томъ, кто внимательно наблюдалъ за движеніями души своей, тотъ согласится, что ночныя гнусныя видѣнія и по пробужденіи отъ сна имѣютъ весьма большое вліяніе на нашу нравственность;—онѣ и во время дня приходятъ намъ на память,—и мы, если не станемъ внимать голосу совѣсти, будемъ услаждаться ими, а иногда возбуждаемся ими къ новымъ порочнымъ мыслямъ и чувствованіямъ.—И такъ, если самыя безсознательныя движенія души во время сна,—хотя бы онѣ возбуждались со стороны,—имѣютъ сильное вліяніе на наше поведеніе: то очевидно, сколь важно для нашей нравственности въ преднощное время очистить душу отъ дѣлъ неправды, расположить къ принятію высшихъ наставленій и молить Бога словами св. Церкви о защитѣ души отъ нападеній духовъ тмы: «посли ми Ангела мирна, хранителя и наставника души и тѣлу моему, да избавитъ мя отъ врагъ моихъ». (а)

(Продолженіе будетъ).

а) Изъ молитвъ на сонъ грядущимъ.

РАЗНЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

— Въ слѣдствіе представленія Грузино-Имеретинской Синодальной Конторы, опредѣленіемъ Святѣйшаго Правительствующаго Синода отъ 6 апрѣля сего года постановлено: производить учителю Тифлисской Духовной Семинаріи *Алексью Павлову* квартирное пособіе по 150 р. с. въ годъ изъ общихъ грузинскихъ церковныхъ доходовъ.

— ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, по засвидѣтельствованіи объ отличной усердной службѣ и особыхъ трудахъ учителя Тифлисской Семинаріи, Коллежскаго Совѣтника *Федора Фаворскаго*, согласно удостоенію комитета Гг. министровъ, въ 25-й день минувшаго іюня Всемилостивѣйше соизволилъ пожаловать его кавалеромъ ордена *Св. Станислава 2-й степени*.

— Въ слѣдствіе ходатайства посланника нашего въ Персіи, Высочайше повелѣно назначить при походной церкви миссіи нашей въ Тегеранѣ постоянного священнослужителя и двухъ причетниковъ съ опредѣленіемъ на сей предметъ до 500 червонцевъ; — и указомъ Святѣйшаго Правительствующаго Синода отъ 10 минувшаго іюля за № 2809 на должность постоянного священнослужителя къ упомянутой церкви назначенъ учитель Тифлискаго духовнаго уѣзднаго училища, іеромонахъ *Антоній*.

— Въ 25 день апрѣля 1864 года Всемилостивѣйше награждены за службу по духовному вѣдомству Грузинскаго Экзархата и Грузино-Имеретинскаго Святѣйшаго Синода Конторы слѣдующія духовныя лица: (*)

I. ОРДЕНОМЪ СВ. АННЫ 2-й СТЕПЕНИ:

Г. Тифлеса, кашветской Георгіевской церкви, протоіерей *Григорій Чрелаевъ*.

II. НАПЕРСНЫМИ КРЕСТАМИ, ОТЪ СУНОДА ВЫДАННЫМИ:

Цагерской церкви протоіерей *Лаврентій Немсадзе*, Г. Тифлиса, Марининской церкви священникъ *Платонъ Еліевъ*, Елисаветпольской градской церкви протоіерей *Григорій Бассіановъ*.

III. КАМИЛАВКАМИ:

Станицы Горячеводской, Терскаго казачьяго войска священникъ *Василій Мадритовъ*, станицы Александровской, Кубанскаго казачьяго войска священникъ *Филиппъ Любомудровъ*, Г. Ахалцыха, Успенскаго собора священникъ *Іоаннъ Андреевъ*, Г. Тифлеса, Анчесхатскаго Спасскаго собора священникъ *Григорій Павліевъ*, Телавскаго уѣзда, селенія Икальто священникъ *Игнатій Мревловъ*, Горійскаго уѣзда, селенія Карели священникъ *Соломонъ Харатовъ*, Г. Тифлиса, кафедральнаго Сіонскаго собора священникъ *Павелъ Королевскій*, Бакинской губерніи, селенія Алты-Агачъ священникъ *Петръ Меліоранскій*, Мартвильскаго кафедральнаго собора священникъ *Петръ Моцелія*, Баножской Георгіевской церкви священникъ *Симонъ Чарквіани*, Вардзійской Богородичной церкви священникъ *Николай Антадзе*.

(*) Извлечено изъ «Духовной Бесѣды».

IV. СКУФЬЯМИ:

Станицы Новорождественской, Кубанскаго казачьяго войска священникъ *Александръ Виноградовъ*, станицы Новопокровской, Кубанскаго казачьяго войска священникъ *Андрей Голубинскій*, станицы Сергѣевской, Кубанскаго казачьяго войска священникъ *Михаилъ Терновскій*, станицы Новотроицкой, Кубанскаго казачьяго войска священникъ *Григорій Генерозовъ*, Горійскаго уѣзда, селенія Беками священникъ *Алексѣй Цицкіевъ*; Тушино-Пшавскаго, селенія Тіонеты священникъ *Иларіонъ Еліозовъ*, г. Тифлиса, кашветской Георгіевской церкви священникъ *Соломонъ Еліозовъ*, домовоі церкви князей Орбеліани священникъ *Петръ Имнадзе*, г. Телава, успенскаго собора священникъ *Іеремія Хирселовъ*, Тифлисскаго уѣзда, селенія Марткобы священникъ *Оома Беріевъ*, Телавскаго уѣзда; селенія Кварели священникъ *Евстафій Гвиніевъ*, Горійскаго уѣзда, селенія Атены священникъ *Димитрій Давидовъ*, Горійскаго уѣзда, селенія Чала священникъ *Григорій Карбеловъ*, Чубурихиндскаго Самураканскаго прихода священникъ *Іоаннъ Гегенава*, Махчинскаго осетинскаго прихода священникъ *Давидъ Агладзе*, Башакоюртовскаго осетинскаго прихода священникъ *Николай Харебовъ*, Кахскаго Ингилойскаго прихода священникъ *Димитрій Гогевъ*, Алибеглинскаго Ингилойскаго прихода священникъ *Харитонъ Абе-ловъ*, Сигнагскаго уѣзда, селенія Вакири священникъ *Іорданъ На-набовъ*, Сигнахскаго уѣзда, селенія Бодбисхеви священникъ *Ди-митрій Бегіевъ*, Суджунской церкви протоіерей *Николай Хоштаріа*, Дгнорской церкви священникъ *Георгій Асатіани*, Хоршской Спасской церкви священникъ *Михаилъ Гвасаліа*, г. Поти, Александро-Невской церкви священникъ *Іоаннъ Хоштаріа*, Корцской церкви священникъ *Іоаннъ Кутоліа*, Чаладидской церкви священникъ

Ишати Сванидзе, Земочеватской церкви священникъ *Иессей* Джорбенадзе, Самебской церкви священникъ *Иоаннъ Церадзе*, Бахвской церкви священникъ *Иоаннъ Кикодзе*, Итхвисской Иоанно-Предтеченской церкви протоіерей *Давидъ Церетели*, Садмельской Георгіевской церкви священникъ *Петръ Шарабидзе*, Парцканаканевской церкви священникъ *Николай Нуцубидзе*, г. Тифлиса, Троицкой церкви священникъ *Николай Ардазіоновъ*.

— 25-го Августа сего 1864-го года прибылъ въ Тифлисъ преосвященный *Софонія*, Епископъ Новомиргородскій, викарій Херсонской епархіи. — Подробности и цѣль прибытія Его преосвященства читатели нашего «Вѣстника» узнаютъ изъ слѣдующихъ книжекъ.

30-го августа сего 1864 года, Высокопреосвященнѣйшимъ архіепископомъ Евсеіемъ, Экзархомъ Грузіи, освящена въ предмѣстіи Тифлиса—Кукахъ новая каменная церковь во имя св. Александра Невскаго. Съ освященіемъ церкви открытъ и новый приходъ, кой ввѣренъ протоіерею Тифлисской Калобанской церкви *Захарію Муседлову*.

СОДЕРЖАНІЕ:

- I. О важности домашнихъ молитвъ.
II. разныя извѣстія.

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ.

Тифлисъ 31-го августа, 1864 года.

Приб. къ № 3 Груз. Дух. Вѣстника.

СОДЕРЖАНІЕ

ГРУЗ. ОТДѢЛА:

- I. Общепонятное изложеніе догматическаго ученія православной вѣры. (*продолженіе.*) *Свящ. Г. Хелидзе.*
- II. Описаніе грузинскихъ монастырей, какъ то: Іоанно-крестительской пустыни, Шуамтинскаго монастыря, Шю-мгвимской пустыни и Квабтахевскаго монастыря. *Архим. Тарасія.*
- III. Слово въ день св. Іоанна Богослова. *Г. Сулханова.*
- IV. Разныя извѣстія.

ОТВѢТЪ РЕДАКЦІИ

Высказавшему свое мнѣніе на счетъ названія нашего журнала на Грузинскомъ языкѣ.

Редакція изъявляетъ Вамъ достоюложную благодарность за ваше вниманіе къ трудамъ ея; но, къ сожалѣнію, не можетъ принять вашего мнѣнія по недостатку основательности. — По вашему мнѣнію пришлось бы перемѣнить названія и многихъ другихъ журналовъ, каковы: «Страшникъ», «Учитель», «Русскій Вѣстникъ», «Пр. Собесѣдникъ» и пр. пр., потому что все эти названія въ буквальномъ смыслѣ относятся, по вашему выраженію, «къ лицу или личности, а не книгѣ какой-нибудь». Нужно ли и разумно ли на этомъ основаніи перемѣнять названія журналовъ?..

Ред.

სტატიები

ს ე კ ტ ე მ ბ რ ი ს წ ი გ ნ ი ს ა :

- I. ადვილ-სასმენელად გამოხატუა მართლ-მადიდებელის სარწმუნოების დოღმატიკურისა სწავლისა (შემდგომი აქნება.) მღ. გ. ხელიძისა.
- II. ალწერა საქართველოს მონასტერთა, ესე იგი: იოანე ნათლის-მცემელის უდაბნოსა, შუამთის მონასტრისა, შიო-მღვიმის უდაბ-ნოსა და ქუთათხევის მონასტრისა ტ . . .
- III. სოტუჩა დღესა წმიდისა იოანე ღმთის-მეტყველისა. ი. სულხან-საბა-ორაბელი.
- IV. სხუა-და-სხუა ამბავი.

რედაქტორი და გამომცემი მაღისტერი, მღჳდელი გ ი რ გ ი ხ ე ლ ი ძ ე .

Редакторъ и издатель: Священникъ, магистръ Георгій Хелидзе.